

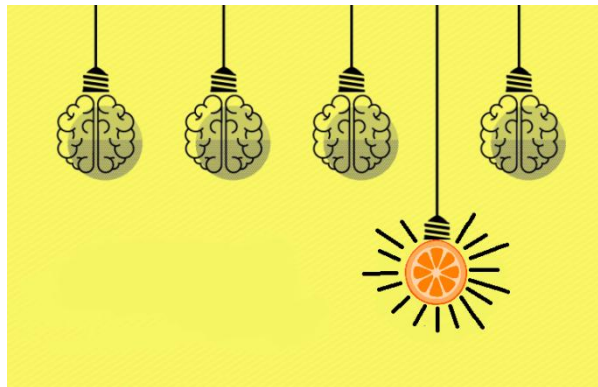
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΙ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ» ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΘΕΟΦΙΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 10063

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:Θ.Β. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

2019

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	5
1.1 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	5
1.2 ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΒΙΩΣΗ	6
1.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ.....	11
1.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	13
1.4.1 Πέτρα Ιορδανία: Ένα πολιτιστικό ταξίδι	14
1.5 Ο Πολιτιστικός Τουρισμός και οι κίνδυνου του εγκυμονεί.....	16
2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ.....	18
2.1 ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ.....	18
2.2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ:ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΥΣΗ	20
2.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	22
2.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ	23
2.4.1 ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ 4 ^ο «Τ» ΤΟΥ RICHARD FLORIDA.....	25
2.5 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΤΑΞΗ	26
3.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	27
3.1 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	27
3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ(United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) UNESCO	27
3.3 ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ UNESCO	28
3.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (United Nations Conference on Trade and Development) UNCTAD	29
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΩ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ «ΘΗΣΑΥΡΟ»	30
4.1 ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	30
4.2 Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΩ ΣΕ ΜΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ.....	32
4.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΩ.....	46
4.4 ΔΡΑΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ Η ΚΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ	47
5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1. Σκοπός :Η διερεύνηση της ανάπτυξης πολιτισμικών ή δημιουργικών δραστηριοτήτων στη χώρα μας, ως προσδιοριστικών παραγόντων ενδογενούς οικονομικής μεγέθυνσής της, δεδομένης της βελτίωσης της ιστορικής συνείδησης των πολιτών, η οποία αυταπόδεικτα είναι προϋπόθεση συνέχισης της ύπαρξης των Ελλήνων.
2. Μεθοδολογία: Ανάλυση των εννοιών, σύνθεση της θεωρίας με την εμπειρία χωρών του ΟΗΕ (UNCTAD) έτσι ώστε να καταλήξουμε στη διατύπωση κρίσεων για την εφαρμογή εξειδικεύσεων πολιτισμικής ή δημιουργικής οικονομίας προσαρμοσμένων στην Ελληνική περίπτωση.
3. Ευρήματα: Τόσο η άφθονη και ποιοτική πολιτισμική δημιουργία όσο και η υπάρχουσα ενδεικτική ακόμη δημιουργική οικονομική δραστηριότητα που διαπιστώσαμε από την ανάλυση μας, είναι πολλά υποσχόμενες να μετασηματιστούν σε ραγδαία αναπτυσσόμενοι νέοι κλάδοι κάθετης αύξησης της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της εγχώριας παραγωγής μας.
4. Περιορισμοί: Η περιγραφική ανάλυση των περιορισμένων δεδομένων μας δεν επιτρέπει την επαγωγή των όποιων συμπερασμάτων μας με στατιστική αξιοπιστία στο γεννιότερα πληθυσμό της Ελληνικής οικονομίας που εδώ ενδιαφερόμαστε. Ωστόσο, ακόμα και σε επίπεδο ενδείξεων οι οικονομικές προοπτικές συνιστούν πρόκληση.
5. Επιπτώσεις πολιτικής: Η ανάπτυξη στρατηγικού σχεδιασμού από τους αρμόδιους φορείς της πολιτείας (Υπουργεία Τουρισμού-Πολιτισμού και Ανάπτυξης-Εμπορίου) σε συνδυασμό με την οργάνωση πολιτικών κινήτρων αύξησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους νέους αυτούς κλάδους, σίγουρα θα αυξήσουν το εθνικό εισόδημα, την απασχόληση και τις οικονομικές μεταβλητές του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, ενώ ταυτόχρονα θα συμβάλλουν στην άμβλυνση του πρώτου εθνικού προβλήματος της χώρας που είναι το δημογραφικό.

ABSTRACT

1. Purpose: To investigate the development of cultural or creative activities in our country, as determinants of its endogenous economic growth, given the improvement of the historical consciousness of the citizens, which is a prerequisite for the continued existence of the Greeks.
2. Methodology: Analysis of concepts, synthesis of theory with the experience of UN countries (UNCTAD) in order to come up with crises for the application of cultural or creative economy specializations adapted to the Greek case.
3. Findings: Both the abundant and high-quality cultural creation and the exemplary yet creative economic activity we have identified from our analysis are very promising to transform into rapidly growing new sectors of vertical growth in our gross domestic product.
4. Limitations: The descriptive analysis of our limited data does not allow any conclusions to be drawn with statistical confidence in the generational population of the Greek economy we are interested in here. However, even at the level of evidence the financial outlook is challenging.
5. Policy Implications: Developing strategic planning by the relevant state agencies (Ministries of Tourism-Culture and Development-Commerce) in conjunction with the organization of political incentives to increase business activity in these new sectors will certainly increase national income, employment and economic variables citizens' living standards, while at the same time helping to alleviate the country's first demographic problem.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πολιτισμική αλλά και η δημιουργική οικονομία έχουν γίνει επίκαιρο ζήτημα της διεθνούς οικονομικής και αναπτυξιακής ατζέντας κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, ζητώντας ενημερωμένες πολιτικές απαντήσεις τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η πολιτισμική δραστηριότητα μπορεί να προσφέρει οικονομική αξία εφόσον η πολιτισμική κληρονομιά ή παραστάσεις, συναυλίες, εικαστικές εκθέσεις κλπ δρώμενα διατίθενται με «εισιτήριο», δηλ. πωλούνται ως εμπορεύματα προστιθέμενης οικονομικής αξίας, εκτός της δεδομένης πολιτισμικής τους. Επίσης, η δημιουργική οικονομία είναι ένας από τους πιο δυναμικούς τομείς της παγκόσμιας οικονομίας με ισχυρή μετασηματιστική δύναμη για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Πρόκειται για μια μορφή οικονομικής δραστηριότητας η οποία ασχολείται με τη διασύνδεση οικονομίας, πολιτισμού, τεχνολογίας και κοινωνικών πρακτικών. Έχοντας τη δημιουργικότητα ως τον κύριο οδηγό, ο τομέας συγκεντρώνεται γύρω από προϊόντα και υπηρεσίες που φέρουν δημιουργικό περιεχόμενο, συνδυάζοντας πολιτιστική και οικονομική αξία σε εμπόρευμα προστιθέμενης οικονομικής αξίας, πχ. μπιζού αρχέτυπων μορφών ή καθημερινά καταναλωτικά αγαθά με χάραξη ή εικόνες ιστορικών αναφορών. Ένας μεγάλος αριθμός χωρών δεν έχει την δυνατότητα να αξιοποιήσει τη δημιουργική του ικανότητα στην οικονομική ανάπτυξη, δηλ. παραγωγή & πώληση καινοτόμων προϊόντων στην κατεύθυνση της σκέψης του Schumpeter. Αυτό αντικατοπτρίζει αδυναμίες τόσο στην εγχώρια πολιτική διοίκηση όσο και στο επιχειρηματικό σύστημα διακυβέρνησης. Η δημιουργική οικονομία εμφανίζεται και προσφέρει σε αυτές τις χώρες μια ευκαιρία και αρκετές επιλογές ώστε να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης, να υπάρξει ένα κράτος πρόνοιας-ασφάλισης και να αναδείξουν τα μοναδικά πολιτιστικά στοιχεία τους. Βασικό κίνητρο επιλογής του συγκεκριμένου θέματος είναι η αποτελεσματικότητα που έχει μετρηθεί και τα θετικά αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν από την εφαρμογή της δημιουργικής, πορτοκαλής οικονομίας σε ανεπτυγμένες, αναπτυσσόμενες και ευάλωτες σε οικονομικές κρίσεις χώρες, όπου και έχει εφαρμοστεί, όπως είναι η βελτίωση της ευημερίας τους, μέσω αύξησης της κατανάλωσης, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου, η προσφορά νέων θέσεων εργασίας ακόμα και σε ανειδίκευτα άτομα, κλπ. Επομένως, θα μπορούσε να βοηθήσει την χώρα μας ώστε ο λαός μας να βρει μία επιπλέον διέξοδο οικονομικής ανάπτυξης βασισμένη στον πυλώνα του πολιτισμού και ειδικά στη φιλοσοφία τις τέχνες και τα γράμματα όπου για χιλιετίες έχουμε προσφέρει στο παγκόσμιο γίνεσθαι, κυριολεκτικά στη βάση της έννοιας της «δημιουργίας», δηλ. του έργου που γίνεται ως προσφορά στο «δήμο», δηλ. την κοινωνία. Με άλλα λόγια κάτι που θα μείνει «για να θυμούνται ή να απολαμβάνουν οι νεότεροι το έργο των παλαιότερων», δηλ. παραγωγή (οικονομική έννοια, δηλ. προϊόν που διατίθεται στην αγορά προς πώληση) ή πιο σωστά πράξεις οι οποίες έδιναν τεράστια χαρά στους παλαιότερους ακόμα και μόνο με την ιδέα ότι θα έμεναν στην ιστορία ότι πρόσφεραν στους νεότερους. Σήμερα, αυτό το πεδίο της «Ελληνικής Παιδείας», απλώς δεν υπάρχει. Επομένως

μιλάμε για οικονομικές αξίες, δηλ. εμπορεύσιμα προϊόντα τα οποία στη λεγόμενη «δημιουργική οικονομία» προέρχονται ή έχουν πολιτισμικές αναφορές.

Στο πλαίσιο αναφοράς του θέματος αρχικά γίνεται διερεύνηση πάνω στην δημιουργική οικονομία και ειδικότερα στα περιεχόμενα και την διάρθρωση της ξεκινώντας από τον βασικό όρο της δημιουργικότητας και πώς η δημιουργική οικονομία μπορεί να αναδειχθεί σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με την αναφορά της United Nations Conference on Trade and Development(UNCTAD).Ο στόχος της πτυχιακής εργασίας (Π/Ε) είναι η διερεύνηση του πεδίου εφαρμογής της δημιουργικής οικονομίας στην χώρα μας.

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1.1 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

«Ο πολιτισμός είναι το σύνολο των ονείρων και των έργων που συμβάλλουν στην πλήρη πραγμάτωση του ανθρώπου. Ο πολιτισμός απαιτεί ένα παράδοξο σύμφωνο: να αποτελέσει η πολυμορφία την αρχή της ενότητας· να τονιστούν οι διαφορές όχι για να προκύψουν διαιρέσεις, αλλά για να εμπλουτιστεί ο πολιτισμός ακόμα περισσότερο. Η Ευρώπη υφίσταται ως πολιτισμός ή δεν υφίσταται καθόλου.» – Ντενί ντε Ρουζμόν

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ο πολιτισμός εντάσσεται στην αστική πολιτική αναγνωριζόμενος ως καταλύτης κοινωνικής ανάπτυξης και ενθάρρυνσης της κοινωνικής συνοχής. Ωστόσο, στα μμέσα της δεκαετίας του 1980, η στροφή των πολιτικών στο νεοσυντηρητισμό και νεοφιλελευθερισμό, καθώς και η μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης των πόλεων και κατ' επέκταση των εξόδων τους, επηρεάζουν και την πολιτιστική πολιτική, που στρέφει το ενδιαφέρον της στη σημασία του πολιτισμού ως εργαλείο οικονομικής ανάπτυξης. Η περίοδος της “πολιτιστικής οικονομικής πολιτικής” (cultural economic policy), αποτιμώντας τις συνέπειες επένδυσης στον πολιτιστικό τομέα, όσον αφορά τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την ανάπτυξη καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, τη διάθεση πολιτιστικών προϊόντων στην αγορά και την προσέλκυση τουριστών, δίνει έμφαση στη δημιουργία κτιριακών υποδομών, απαραίτητων για την πολιτισμική παραγωγή (θέατρα, συναυλιακοί χώροι, πολιτιστικές συνοικίες), στην κατασκευή εμβληματικών αναπτυξιακών έργων, στην καθιέρωση εκδηλώσεων υψηλής προβολής ή φεστιβάλ, που συχνά συνδέονται με την τοπική πολιτιστική κληρονομιά, στα κέντρα των πόλεων, στην ανάπλαση δημόσιων χώρων και στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (τράπεζες,

κατασκευαστικές εταιρείες) για την αντιμετώπιση αστικών θεμάτων. Στο κλίμα αυτό, στο κέντρο των επενδύσεων στις πόλεις τίθενται οι Πολιτιστικές Βιομηχανίες, ενώ δύο πολιτικές σύνδεσης του πολιτισμού και της ανάπτυξης, που υιοθετούνται, είναι εκείνες της Αστικής Αναβίωσης και του Πολιτιστικού Τουρισμού. Ο προσδιορισμός του πολιτισμού ως παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη των πόλεων αποτελεί ένα επιστημονικό και ερευνητικό πεδίο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, κυρίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες στις ΗΠΑ και την Ευρώπη (Barnett, 2001¹). Η εφαρμογή των πολιτιστικών πολιτικών ως εργαλείων για την οικονομική ανάπτυξη των πόλεων, επεκτείνεται σε ποικίλους οικονομικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, τα σπορ, οι τέχνες, η αναψυχή και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δημιουργώντας παράλληλα ισχυρές πολιτιστικές βιομηχανίες, συμπεριλαμβάνοντας μια ποικιλία δραστηριοτήτων όπως η μόδα, η αρχιτεκτονική, η πολιτιστική κληρονομιά, η τοπική ιστορία, η διασκέδαση και γενικότερα η ταυτότητα των πόλεων και η εικόνα της στο εξωτερικό της περιβάλλον (Bianchini & Parkinson, 1993²) (Kong, 2000³). Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος των πολιτιστικών υποδομών (μουσεία, θέατρα, αρχαιολογικούς χώρους, διάφορα πολιτιστικά γεγονότα κ.α.).

Ο πολιτισμός έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά σε περίοδο κρίσης. Συγκεκριμένα, ο πολιτισμός μπορεί να απευθύνεται σε όλες τις πόλεις αλλά και σε μη αστικές περιοχές, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης, υποδομών και αστικών ανέσεων που διαθέτουν. Σύμφωνα με την έκθεση της UNESCO (2013) ο πολιτισμός επιτρέπει την άνθηση της δημιουργικότητας. Είναι ένας τομέας με εξαιρετικά μετασχηματιστικό χαρακτήρα σε όρους δημιουργίας εισοδήματος και θέσεων εργασίας. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό του πολιτισμού είναι ότι έχει εμπλοκή στην παραγωγική διαδικασία και την οικονομία και έτσι μπορεί να αποτελέσει αναπτυξιακό πόρο, ανάλογα βέβαια με τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας και περιοχής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεσμοί και οργανισμοί της Ευρωπαϊκής ένωσης, θεωρούν πλέον τον πολιτισμό συστατικό της νέας οικονομίας, την οποία έχουν ονομάσει «δημιουργική» και ότι είναι απαραίτητο στοιχείο που θα οδηγήσει μια χώρα στην ανάπτυξη. (Ευρωπαϊκή επιτροπή, 2010).

1.2 ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΒΙΩΣΗ

Η πόλη υπήρξε από την αρχαιότητα χώρος ανάπτυξης πολιτισμικών θεσμών, κοινωνικών ηθών, διανοητικών συλλήψεων, τεχνολογικών καινοτομιών. Η εκβιομηχάνιση, που ακολούθησε, την έφεραν στο προσκήνιο καθιστώντας την κέντρο του σύγχρονου τρόπου ζωής. Ωστόσο, η αποβιομηχάνιση και τα σοβαρά

¹Barnett (2001)

²Bianchini F. and Parkinson M. (1993)

³Kong L. (2000)

οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα, που την συνόδευσαν, έφεραν τις πόλεις αντιμέτωπες με φαινόμενα, όπως η ραγδαία αύξηση της ανεργίας, οι διαπολιτισμικές εντάσεις, η έλλειψη ανοιχτών χώρων, η εγκατάλειψη περιοχών και κυρίως του εμπορικού κέντρου, ενώ παράλληλα σημειώθηκε υπερανάπτυξη άλλων. Με δεδομένη την παρακμή της βιομηχανικής οικονομικής βάσης, αρχικά πόλεις των Η.ΠΑ. και έπειτα της Δυτικής Ευρώπης στράφηκαν στην εφαρμογή προγραμμάτων, που θα συνέβαλλαν στην επίλυση των παραπάνω ζητημάτων (Πασχαλίδης & Χαμπούρη⁴, Σουλιώτης⁵).

Οι μέθοδοι και οι διαδικασίες, που χρησιμοποιήθηκαν, συνενερίζονται κάτω από τον όρο Ανάπλαση⁶.

Η πολιτική της Αστικής Αναβίωσης (όρος, που υιοθετείται στην παρούσα εργασία), η οποία στοχεύει στην εμφύσηση νέας πνοής σε μία τοπική κοινωνία μέσω βιώσιμων, μακροπρόθεσμων βελτιώσεων σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο και στην επαναπροσέγγιση των πόλεων ως κέντρα πολιτισμού, από τοπικούς και μη πληθυσμούς (τουρισμός), χρησιμοποιεί ως εργαλείο τον πολιτισμό (ιστορικό ή αναπτυσσόμενο), τη μετατροπή της χρήσης πρότερων αστικών δομών και την κατασκευή υποδομών υψηλού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού για την εγκατάσταση πολιτιστικών επιχειρήσεων (Κανελλοπούλου, όπως αναφέρεται στο Κανελλάτου, 2015).

Κατά καιρούς, ερευνητές προσπάθησαν να δημιουργήσουν τυπολογίες διαφορετικών στρατηγικών Αστικής Αναβίωσης. Για παράδειγμα, οι Bianchini & Schwengel (όπως αναφέρεται στο Stevenson⁷) διακρίνουν τις πολιτιστικές στρατηγικές ευρωπαϊκού τύπου, που δίνουν έμφαση στις Πολιτιστικές Βιομηχανίες και στον αστικό σχεδιασμό (η Γλασκώβη αναβάθμισε το αστικό της περιβάλλον, δημιουργώντας νέα μουσεία, καθιερώνοντας φεστιβάλ), από εκείνες αμερικανικού τύπου, που επικεντρώνονται σε εντυπωσιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, που λειτουργούν ως χώροι κατανάλωσης (δημιουργία εμπορικών κέντρων, πάρκων αναψυχής, π.χ. Harbor Place-Βαλτιμόρη, Quincy Market-Βοστώνη). Βέβαια η διάκριση αυτή θεωρήθηκε πολύ γενική (Σουλιώτης, 2009).

Από την άλλη, ο Evans διακρίνει τρία μοντέλα Αστικής Αναβίωσης, ανάλογα με το, εάν ο πολιτισμός λειτουργεί ως καταλύτης (Culture-led Regeneration-πολιτιστικές δραστηριότητες, σύμβολο σε μία πόλη π.χ. δημιουργία πολιτιστικής ναυαρχίδας, όπως ο συναυλιακός χώρος Sage Gateshead), τμήμα (Cultural Regeneration-πολιτιστικές δραστηριότητες, μέρος της στρατηγικής αναβίωσης μαζί

⁴ Πασχαλίδης & Χαμπούρη,(2992) :232

⁵ Σουλιώτης (2009): 665

⁶ Ανάπλαση:αναφέρεται στην παρέμβαση σ' έναν χώρο, που είτε έχει υποστεί φθορές, είτε έχει υποβαθμιστεί, είτε αδυνατεί να ανταποκριθεί σε καινούργιες λειτουργίες, τις οποίες καλείται να εξυπηρετήσει

⁷Cities and Urban Cultures , Stevenson(2003) 100-106

με άλλες οικονομικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού χαρακτήρα π.χ. Λυόν, Κοπεγχάγη) ή δευτερεύον στοιχείο της αναβίωσης (Culture and Regeneration-η πολιτιστική δραστηριότητα δεν προβάλλεται ως εργαλείο αναβίωσης, ενώ υπάρχουν περιπτώσεις, που οι κάτοικοι ή πολιτιστικοί οργανισμοί παρεμβαίνουν, για να καλύψουν το κενό αυτό, π.χ. στο Rio de Janeiro στόχος της αναβίωσης είναι η δημιουργία νέων και η αναβάθμιση υπαρχουσών αστικών υποδομών, ο περιορισμός της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Το Favela Painting Project για την αναγέννηση της Santa Maria, αποτελεί πρωτοβουλία Ολλανδών καλλιτεχνών, που ενέπλεξαν και την τοπική κοινότητα) (Landry et al, 1996:26; Evans, 2005:1-12; Ekos, 2012:21; The Telegraph, n.d.; Ribeiro, n.d.).

Favela Painting Project-Rio de Janeiro⁸

Παρά τα διαφορετικά μοντέλα Αστικής Αναβίωσης, μία αναζωογονημένη περιοχή μπορεί να επιφέρει θετικές επιπτώσεις σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Ειδικότερα, σε οικονομικό επίπεδο αποτελεί πόλο έλξης επενδύσεων, τουρισμού, που συνεπάγονται νέες θέσεις εργασίας για τον τοπικό πληθυσμό (το Birmingham καταπολέμησε τα υψηλά επίπεδα ανεργίας επενδύοντας στη δημιουργία πολιτιστικών μονάδων, που αποτελούν καίριο παράγοντα

⁸<https://favelapainting.com/>

οικονομικής ευρωστίας της πόλης και της ευρύτερης περιοχής του West Midland). Σε κοινωνικό επίπεδο, η αναμόρφωση του δημοσίου χώρου, η δημιουργία χώρων κοινωνικής συνάφειας και αναψυχής, η συμμετοχή των κατοίκων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών ζωής και του μορφωτικού τους επιπέδου, στη μείωση της εγκληματικότητας υποβαθμισμένων περιοχών (Cape Town, 2006-2011: πρόγραμμα “Πρόληψη της βίας μέσω έργων Αστική Ανάπλασης”). Τέλος, σε περιβαλλοντικό επίπεδο, η ανακαίνιση και επανάχρηση εγκαταλειμμένων κτιρίων, οι παρεμβάσεις καλλιτεχνών σε δημόσιους χώρους, βελτιώνουν την εικόνα της πόλης (έργα 90 καλλιτεχνών διακοσμούν την ιαπωνική πόλη Faret Tachikawa), ενώ η δημιουργία υποδομών (μεταφοράς, καθαρισμού λυμάτων σε θαλάσσια μέτωπα) και χώρων πρασίνου συντελεί στη μείωση της ρύπανσης (Remesar, 2005:30⁹; Yelink, 2009; Gunay & Dokmeci (2012); Metropolis, n.d.).

Ωστόσο, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ενστάσεις αρκετών μελετητών, που κάνουν λόγο για εμφάνιση του “φαινομένου του εξευγενισμού” (gentrification¹⁰) σε αναζωογονημένες περιοχές, δηλαδή της αναβάθμισης του υπάρχοντος οικιστικού αποθέματος (εργατικές ή κατοικίες ατόμων χαμηλών εισοδημάτων), μέσα από μηχανισμούς αγοράς και αλλαγής της πληθυσμιακής σύνθεσης μίας περιοχής (λόγω αύξησης του κόστους ζωής). Ουσιαστικά, πρόκειται για εκτοπισμό ασθενέστερων κοινωνικά στρωμάτων από μία περιοχή και ανάκτησή της από μεσαίες ή υψηλές εισοδηματικά ομάδες (π.χ. Tompkins Square Park-Νέα Υόρκη). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση της κοινωνικής και ταξικής σύστασης της περιοχής, ενώ οι επιπτώσεις παρατηρούνται σε εμπορικές και βιοτεχνικές χρήσεις, που επιβίωναν στο κέντρο, οι οποίες αντικαθίστανται από άλλες μεγαλύτερης κλίμακας ή από πολιτιστικές χρήσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Αστική Αναβίωση της ιστορικής συνοικίας Marais στο Παρίσι, που, από τόπος διαμονής και επιχειρηματικής δραστηριότητας Εβραίων, μεταναστών και εργατών, εξελίχθηκε σε

⁹https://www.researchgate.net/profile/Antoni_Remesar/publication/277161581_Urban_Regeneration_A_challenge_for_Public_Art_1999_Edition_2005/links/56dc184a08aee73df6d3f030.pdf?page=128

¹⁰Ο όρος εξευγενισμός είναι η ελληνική απόδοση του όρου gentrification και εκφράζει την διαδικασία, κατά την οποία οι φτωχές εργατικές συνοικίες στο κέντρο της πόλης αναμορφώνεται μέσω της δράσης του κτηματικού κεφαλαίου, των μεσοαστών αγοραστών και ενοικιαστών ακινήτων και των ιδιοκτητών γης και κατοικιών. Η διαδικασία συνοδεύεται από την αλλαγή τα κοινωνικής σύνθεσης των περιοχών αυτών. Αναφορικά πρώτη φορά ο όρος χρησιμοποιήθηκε από την Ruth Glasst 1964 στην προσπάθεια της να χαρακτηρίσει την κοινωνική μεταβολή που επήλθε στην πρώτη εργατική συνοικία Islington του Λονδίνου.

courses.arch.ntua.gr/fsr/124829/gentrification.pdf

χώρο συγκέντρωσης μουσείων παγκοσμίου φήμης, πολυτελών εστιατορίων και καταστημάτων, που λειτουργούν ως πόλος έλξης τουριστών. Ειδικότερα, ο γνώμονας της τουριστικής προσέλκυσης σε πολλές περιπτώσεις επιδρά καταλυτικά, ενώ παρατηρείται παραγκωνισμός της τοπικής κοινωνίας και των αναγκών της (το μουσείο Guggenheim¹¹ στο Bilbao, αν και αποτελεί διεθνώς τουριστικό μαγνήτη, δεν κατάφερε να αγκαλιάσει την τοπική κοινωνία) (Baniotopoulou, 2001, Djirikian, 2004; Santucci, 2012).

Συνεπώς, με βάση τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, συμπεραίνεται ότι η Αστική Αναβίωση θα πρέπει να στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης, η οποία νοείται ως ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, σχέσεων και συνθηκών ζωής.

1.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Η ιδέα για την έννοια της Πολιτιστικής Βιομηχανίας έχει τις ρίζες της στη δεκαετία του 1940, όταν στο έργο των Adorno και Horkheimer, “Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού”, ασκείται κριτική στη βιομηχανία της κουλτούρας. Ο Adorno αντικαθιστά τον όρο “μαζική κουλτούρα” με αυτόν της “Πολιτιστικής Βιομηχανίας” θέλοντας να εκφράσει ότι η έννοια “μαζική κουλτούρα” δε δηλώνει ότι προέρχεται από τις μάζες, αλλά ότι παράγεται για τις μάζες με στόχο τη χαλιναγωγή τους εντός του πλαισίου των καπιταλιστικών μονοπωλίων. Προς αυτήν την κατεύθυνση σημαντική ήταν η συμβολή της τεχνολογικής ανάπτυξης, η οποία έδωσε τα μέσα για την αναπαραγωγή πολιτιστικών αγαθών σε μαζικό επίπεδο, οδηγώντας στη βιομηχανοποίηση του πολιτισμού (Adorno & Horkheimer, ¹², Αυδίκος¹³, Moore¹⁴).

Με τον όρο ‘πολιτιστική βιομηχανία’ εννοούμε <<την καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία, την παραγωγή, την διανομή, την πώληση, την προώθηση και την κατανάλωση πολιτιστικών προϊόντων, όπως παραστάσεις, βιβλία, τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες κλπ>>. (Andy C. Pratt, 1997). Ωστόσο, παρά την προέλευση του όρου Πολιτιστική Βιομηχανία από την κριτική θεωρία, έως τις αρχές της δεκαετίας του 1960, αρκετοί αναλυτές αναγνωρίζουν ότι η διαδικασία της εμπορευματοποίησης των πολιτιστικών αγαθών δεν οδηγεί πάντα στον εκφυλισμό της πολιτιστικής έκφρασης. Έτσι, από τη δεκαετία του 1980, ο όρος αρχίζει να αποβάλλει την αρνητική χροιά του παρελθόντος και να εντάσσεται στις αναπτυξιακές πολιτικές ως θετικό σήμα, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους τομείς, που συνδυάζουν τη δημιουργία, παραγωγή και εμπορία αγαθών και υπηρεσιών, το

¹¹ <https://www.jcms-journal.com/articles/10.5334/jcms.7011/> Art For Whose Sake? Modern Art museums and their role in transforming Societies: The case of Guggenheim Bilbao

¹² Adorno & Horkheimer (2006): 201-276

¹³ Αυδίκος (2014): 29-30

¹⁴ Moore (2014): 740-743

περιεχόμενο των οποίων έχει άυλο και πολιτιστικό χαρακτήρα και προστατεύεται από το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Συνεπώς, οι Πολιτιστικές Βιομηχανίες αγκαλιάζουν ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η μουσική, η τέχνη, το γράψιμο, η μόδα, τα οπτικοακουστικά μέσα, ενώ σύμφωνα με την UNESCO, εκτός της συνεισφοράς τους σε οικονομικό επίπεδο, κεντρική είναι και η θέση τους στην προώθηση, τη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και τη διασφάλιση της δημοκρατικής πρόσβασης στον πολιτισμό (UNESCO, 2013:20, UNCTAD & UNDP, 2008:11).

Οι δημιουργικές βιομηχανίες λειτουργούν ως εργαλεία οικονομικής ανάπτυξης αστικής ανάπτυξης και περιφερειακής βιομηχανικής αλλαγής. Εκτείνονται σε πολλούς τομείς, οι οποίοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως δημιουργικοί και οι οποίοι αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Έχουν τις ρίζες τους κυρίως στην παράδοση και στην πολιτιστική κληρονομιά όπως οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, το θέατρο, η μουσική τα έργα τέχνης, αλλά εκτείνονται και σε ένα εύρος μοντέρνων οικονομικών δραστηριοτήτων με περισσότερη χρήση της τεχνολογίας όπως η διαφήμιση, το σχέδιο, τα οπτικοακουστικά μέσα κτλ. (British Council, 2010) Στο κλίμα αυτό της αναγνώρισης του πολιτισμού ως μέσου κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, συχνό είναι το φαινόμενο της δημιουργίας πολιτιστικών περιοχών (cultural quarters), δηλαδή της υψηλής συγκέντρωσης Πολιτιστικών Βιομηχανιών σε χωρικά περιορισμένη και διακριτή περιοχή, είτε αυθόρμητα από ιδιωτική πρωτοβουλία, είτε ως αποτέλεσμα σχεδιασμού του δημόσιου τομέα και φορέων της πόλεως. Για να είναι πετυχημένη μία πολιτιστική περιοχή, πρέπει να απαρτίζεται από ποικίλους ως προς τη μορφή και τον τρόπο λειτουργίας χώρους (π.χ. μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, που λειτουργούν στη βάση μίας μικτής οικονομίας), να υπάρχει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα, να προσφέρει χώρους εργασίας στους καλλιτέχνες, να χαρακτηρίζεται από προσαρμοστικότητα, ώστε να ανταποκρίνεται σε αλλαγές πολιτιστικού, τεχνολογικού ή οικονομικού χαρακτήρα, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη σημασία της περιοχής για τους χρήστες (η δημιουργία θετικής εικόνας εξαρτάται από την ιστορική της εξέλιξη, την καινοτομία, που παρουσιάζει, την εμπειρία, που αποκομίζει ο επισκέπτης). Οι περιοχές, που εμφανίζεται συσπείρωση Πολιτιστικών Βιομηχανιών είναι κυρίως υποβαθμισμένες στο κέντρο της πόλης, με εγκαταλελειμμένα εργοστάσια, αποθήκες (Witte de Withstraat-Ρότερνταμ, MuseumsQuartier-Βιέννη, Temple Bar-Δουβλίνο). Στο πλαίσιο αυτό, οι πολιτιστικές βιομηχανίες και γενικότερα ο πολιτιστικός τομέας συνδέονται με επενδύσεις στο αστικό περιβάλλον και στρατηγικές Αστικής Αναβίωσης (Montgomery¹⁵, 2003, McCarthy¹⁶, 2005).

Η «δημιουργική βιομηχανία»(creative industry) καταγράφεται ως μια ιδιαίτερα δυναμική και αναπτυσσόμενη συνιστώσα της οικονομίας των πόλεων και των

¹⁵Montgomery (2003):293-306

¹⁶McCarthy(2005):5

χωρών, βρίσκεται τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο των διεθνών και ευρωπαϊκών στρατηγικών ανάπτυξης. Στην Ελλάδα, οι δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες και ο ρόλος τους στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη αρχίζουν την τελευταία δεκαετία να εισέρχονται στο επίκεντρο πολλών συζητήσεων. Αρχικά σε θεωρητικό επίπεδο και πρόσφατα στο επίπεδο της δημιουργίας πολιτικών από θεσμικούς φορείς. Οι πρώτες συζητήσεις στο εσωτερικό της μικρής κοινότητας των μελετητών του κλάδου, σχετικά με την σημασία των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών στην ευρύτερη οικονομία και τον ρόλο που μπορεί να παίξει ως οδηγός στις διαδικασίες αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα, πολύ γρήγορα αρχίζουν να πληθαίνουν. Οι πρωτοβουλίες στήριξης του κλάδου εν μέσω και της κρίσης παρέμειναν για αρκετά χρόνια ιδιαίτερα ασθενικές και σποραδικές. Τα τελευταία δυο χρόνια η παραπάνω τάση δείχνει να αντιστρέφεται καθώς παρατηρείται ένα αυξημένο ενδιαφέρον, τόσο στον λόγο όσο και στην πράξη, εκ μέρους φορέων από όλα τα επίπεδα. Κεντρικό σημείο για την παραπάνω στροφή αποτέλεσε η ενσωμάτωση των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών στις επενδυτικές προτεραιότητες της Πολιτικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Πλέον, η πολιτική Συνοχής ενισχύει τη δημιουργικότητα και πολιτιστική οικονομία με σημαντικά κεφάλαια, είτε μέσω οριζόντιων κλαδικών πολιτικών, είτε μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Οι Δήμοι, οι Περιφέρειες και τα Υπουργεία Πολιτισμού και Ανάπτυξης θα πρέπει να δημιουργήσουν τα αντίστοιχα προγράμματα και δράσεις, μέσα από τα οποία θα διοχετευθούν οι ενισχύσεις. Έτσι δημιουργείται η ανάγκη για περαιτέρω αναλύσεις και έρευνες για τις δημιουργικές και πολιτιστικές αγορές τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο από την πλευρά της προσφοράς, για να διαμορφωθούν αντίστοιχες πολιτικές που θα ενισχύσουν ουσιαστικά τη δημιουργικότητα (Αυδίκος & Καλογερέσης, 2015).

1.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η παγκόσμια ανάπτυξη του τουρισμού συνεχίζει, τροφοδοτώντας την ανάπτυξη βιομηχανιών που πωλούν δημιουργικά αγαθά και πολιτιστικές υπηρεσίες στην τουριστική αγορά. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο τουρισμός είναι μια επιχείρηση αξίας 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων, από την οποία οι χώρες σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης μπορούν να επωφεληθούν. Είναι η κύρια πηγή ξένου συναλλάγματος για το ένα τρίτο των αναπτυσσόμενων χωρών και το ήμισυ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, όπου αντιπροσωπεύει το 40% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ).

Οι τουρίστες είναι οι κύριοι καταναλωτές ψυχαγωγικών και πολιτιστικών υπηρεσιών καθώς και δημιουργικών προϊόντων όπως είναι η βιοτεχνία και η μουσική. Είναι σημαντικό να γίνονται ενέργειες για την διασφάλιση και

οικοδόμηση δεσμών για τις δημιουργικές βιομηχανίες έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατακτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο από τις δαπάνες των τουριστών στη χώρα. Η χώρα θα πρέπει επίσης να διαθέτει ισχυρή βάση δημιουργικών επιχειρήσεων που να είναι σε θέση να προμηθεύουν ποιοτικά αγαθά και υπηρεσίες ώστε να ανταποκρίνονται θετικά στη ζήτηση του τουριστικού τομέα.

Ο πολιτιστικός τομέας συμβάλλει στον τουρισμό μέσω της ζήτησης για επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, φεστιβάλ, μουσεία και γκαλερί καθώς και μουσική, χορό, θέατρο κτλ. Γενικότερα, η πολιτιστική ατμόσφαιρα και οι παραδόσεις διαφορετικών τοποθεσιών μπορούν να αποτελέσουν έλξη για τους τουρίστες, ειδικά για όσους χαρακτηρίζονται ως «πολιτιστικοί τουρίστες» .
(Ασκληπιείο Επιδαύρου – Κω, Μεσαιωνική πόλη Ρόδου)

Ο Πολιτιστικός Τουρισμός είναι μια ξεχωριστή κατηγορία τουρισμού, κάποιοι τουρίστες επεδίωκαν βαθύτερη κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου, που επισκέπτονται. Συνεπώς, ο Πολιτιστικός Τουρισμός απευθύνεται σε άτομα, που επιθυμούν να γνωρίσουν άλλους λαούς, πολιτισμούς και εμπειρίες, σεβόμενοι την ανάγκη διαφύλαξης αυτής της κληρονομιάς και περιλαμβάνει πληθώρα δραστηριοτήτων (επισκέψεις σε μουσεία, περιηγήσεις σε πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία, παρακολούθηση δρωμένων, επαφή με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής). Σήμερα, αποτελεί μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού, καθώς καλύπτει το 40% των τουριστικών ταξιδιών παγκοσμίως, ενώ λειτουργεί ως σημαντικός πυλώνας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, σημειώθηκε μετατόπιση του προσέγγιση στον πολιτιστικό τουρισμό. Η UNESCO παροτρύνει τις κυβερνήσεις να βελτιώσουν την ισορροπία του τουρισμού με την προστασία, φοβούμενοι ότι ορισμένες από τις πιο όμορφες και σημαντικές πολιτιστικές και φυσικές τοποθεσίες θίγονται από πλήθος επισκεπτών. (Ακρόπολη Αθηνών – Πυραμίδες Γκίζας) Διεθνείς οργανισμοί, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών και η UNCTAD, προωθούν ενεργά μια μετατόπιση της στάσης των κυβερνήσεων προς τη διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής, εστιάζοντας στην ιδέα ότι η τουριστική πολιτική πρέπει να είναι τόσο πολιτιστικά όσο και φιλικά προς το περιβάλλον και να ωφελεί τους κατοίκους της περιοχής.

1.4.1 Πέτρα Ιορδανία: Ένα πολιτιστικό ταξίδι

Μια επίσκεψη στην Πέτρα μπορεί να είναι κάτι περισσότερο από απλή περιήγηση σε έναν εκθαμβωτικό αρχαιολογικό χώρο. Μπορεί να μετατραπεί σε πλήρη κατάδυση στην κουλτούρα των αρχαίων Ιορδανών φυλών ηλικίας 2.000 ετών . Η Πέτρα προβλήθηκε ξανά στον δυτικό πολιτισμό το 1812, το μεγάλο ντεμπούτο της Πέτρας στο στάδιο του παγκόσμιου τουρισμού έλαβε χώρα το 1985, όταν κηρύχθηκε μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Το περιβάλλον

εμπλουτίζεται από την παρουσία τεχνιτών από την πόλη WadiMusa και έναν κοντινό οικισμό Βεδουίνων που πωλούν χειροτεχνήματα και κοσμήματα εμπνευσμένα από τοπικές γεύσεις. Επίσης δημιουργήθηκε μια τάξη γαστρονομίας όπου οι τουρίστες μαθαίνουν τον τρόπο που μαγειρεύουν οι ντόπιοι και στη συνέχεια γευματίζουν δοκιμάζοντας τις δημιουργίες τους, όλα αυτά είναι στοιχεία τα οποία θα έκαναν τον πιο απαιτητικό <<πολιτιστικό τουρίστα>> να θέλει να την επισκεφθεί. Η έκθεση της UNESCO, Πολιτιστικά τοπία: οι προκλήσεις της διατήρησης, δήλωσε, το 2002, ότι για να συλληφθεί η καταστροφή της πέτρας, θα πρέπει να επανεισαχθούν οι αρχαίες τεχνικές. Η Πέτρα απαιτούσε την ανακατασκευή ολόκληρου του οικοσυστήματος που υπήρχε όταν χτίστηκε η πόλη, το οποίο περιλάμβανε ένα σύστημα καναλιών, υπερυψωμένων προεξοχών και καλλιεργούμενων κήπων σε μια περιοχή κοντά στην Πέτρα, το wadiAlMataha. Η πιο άμεση απειλή που πρέπει να αντιμετωπιστεί όμως ήταν η αυξανόμενη ροή των τουριστών, με όλες τις πιθανές ολέθριες συνέπειες για την ήδη εύθραυστη υποδομή και τις τοπικές παραδόσεις. Το Συμβούλιο Περιφερειακού Σχεδιασμού Πέτρα, υπό την προεδρία του Υπουργού Τουρισμού και Αρχαιοτήτων και αποτελούμενη από κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς εκπροσώπους, δημιουργήθηκε το 1995 από τις ιορδανικές αρχές, χρηματοδοτώντας το 25% των εσόδων από το εισιτήριο εισόδου Petra. Το 1997 προωθήθηκε ένα έργο που εκπόνησε το Υπουργείο Τουρισμού και Αρχαιοτήτων και υποστηρίχθηκε από δάνειο 44 εκατομμυρίων δολαρίων από την Παγκόσμια Τράπεζα. Στο πλαίσιο του έργου εξετάστηκε η ανάγκη για φυσική αναβάθμιση και διαχείριση των ικανοτήτων στους αρχαιολογικούς χώρους και βελτιώθηκαν οι οδοί και οι αστικές υποδομές στην περιοχή τους. Επιπλέον, παρέχονται υπηρεσίες σε κοινότητες που ζουν δίπλα στα τουριστικά αξιοθέατα Σύμφωνα με την εθνική τουριστική στρατηγική της Ιορδανίας για το 2004-2010, οι εισπράξεις από τον τουρισμό στη χώρα θα ανέλθουν από περίπου 807 εκατομμύρια δολάρια το 2003 σε 1.840 εκατομμύρια δολάρια το 2010 και ο αριθμός των θέσεων εργασίας που υποστηρίζονται από τον τουρισμό θα υπερδιπλασιαστεί κατά την ίδια περίοδο. Μέρος αυτής της αύξησης έχει ρίζες σε φεστιβάλ και πολιτιστικές εκδηλώσεις, φωτογραφικές και κινηματογραφικές παραγωγές.

Συμπεραίνουμε ειδικότερα, σε οικονομικό επίπεδο, στο πλαίσιο της ανάπτυξης των δημιουργικών πόλεων κτίρια, δρόμοι, οικισμοί που συνδέονται με την ιστορία του τόπου, ανακαινίζονται και μετατρέπονται σε πολιτιστικούς χώρους για να προσελκύσουν τουρίστες, δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και καταπολεμάται η ανεργία, γίνονται επενδύσεις σε έργα υποδομής, για να εξυπηρετηθούν οι επισκέπτες.

Εκτός των οικονομικών συνεπειών, η προσέλκυση τουριστών από διαφορετικά σημεία του κόσμου, δίνει την ευκαιρία για πολιτισμικές ανταλλαγές και διεύρυνση του ορίζοντα των ντόπιων, συμβάλλει στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για τη

διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και στην περαιτέρω ανάπτυξη των περιοχών.

1.5 Ο Πολιτιστικός Τουρισμός και οι κίνδυνοι που εγκυμονεί

Ο Πολιτιστικός Τουρισμός από την άλλη πλευρά μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις για ένα τόπο. Συγκεκριμένα, ο στενά κερδοσκοπικός και απρογραμματιστός τουρισμός οδηγεί σε κατασπατάληση των φυσικών πόρων, υποβάθμιση και καταστροφή των τοπικών οικοσυστημάτων. Παράλληλα, εγκυμονεί ο κίνδυνος αλλοτρίωσης της πολιτιστικής φυσιογνωμίας των περιοχών όπως επίσης απώλειας της αυθεντικότητάς τους, λόγω αποσάθρωσης των τοπικών πολιτιστικών παραδόσεων και αλλοίωσης της αρχιτεκτονικής τους όψης, με αποτέλεσμα τη μεταβολή του κοινωνικού ιστού, ενώ η μεγάλη τουριστική κίνηση μπορεί να οδηγήσει στην καταστροφή στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Συγκεκριμένα :

- Η υπερβολική επισκεψιμότητα τουριστών εκτοπίζει τους κατοίκους της περιοχής, όπως επίσης προκαλεί υπερπληθυσμό και προβλήματα απορριμμάτων, στάθμευσης, προβλήματα θορύβου και γενικά επιβαρύνει κοινούς πόρους όπως το νερό και τα καύσιμα.
- Η εξάρτηση από τον τουρισμό: μεγάλα τμήματα της κοινότητας εξαρτώνται από τον τουρισμό σε βάρος άλλων βιομηχανιών, οδηγώντας σε απώλεια της αυτοδυναμίας και σε εξάλειψη παραδοσιακών δραστηριοτήτων.

- Τουριστική συμπεριφορά: Οι τουρίστες μπορούν να έχουν αρνητικό αντίκτυπο εάν δεν γνωρίζουν ή επιλέγουν να μην ακολουθήσουν την εθιμοτυπία σε κάποια αξιοθέατα, έλλειψη σεβασμού στα τοπικά έθιμα (π.χ. ακατάλληλη και προκλητική ενδυμασία)
- Μη προγραμματισμένη τουριστική ανάπτυξη υποδομών: απότομη αλλαγή των παροχών και των υποδομών αυτό συνεπάγεται στην αλλαγή της παραδοσιακής εμφάνισης και της αυθεντικότητας ενός τόπου όπως και της εμπειρίας που βιώνει ένας τουρίστας μέσα από αυτό
- Απώλεια ελέγχου των πολιτιστικών αγαθών: Οι κοινοί και οι κομιστές της παράδοσης μπορούν να χάσουν τον έλεγχο των πολιτιστικών αγαθών (π.χ. μοτίβα που χρησιμοποιούνται στη βιοτεχνία και τις τέχνες ή ακόμη και στη μουσική τους), αν δεν έχουν τα πνευματικά δικαιώματα ή κάποιου τύπου προστατευτική νομοθεσία.
- Χάσιμο των πλεονεκτημάτων του τόπου: αυτό συμβαίνει όταν δεν υπάρχει κάποιος μηχανισμός που να ελέγχει αν αυτές οι αξίες βρίσκονται σε κίνδυνο με πιθανό αποτέλεσμα να χάσουν την σημασία τους. Δεν υπάρχει κανένας έλεγχος στην ανάπτυξη των υποδομών του τουρισμού. Δεν υπάρχει τρόπος πρόληψης της επιτάχυνσης των φυσικών διαδικασιών καταστροφής, όπως η διάβρωση του εδάφους γύρω από ένα περιουσιακό στοιχείο. Δεν υπάρχει τρόπος αντιμετώπισης της επιρροής της δυτικής καταναλωτικής κουλτούρας (γενικός εκσυγχρονισμός) στη συμπεριφορά των ντόπιων, ιδιαίτερα των νέων, καθώς εγκαταλείπουν τα παραδοσιακά έθιμα υπέρ αυτού του πολιτισμού. (Cultural tourism bob Mckercher)¹⁷

Στην πόλη Κούζκο(Cuzco) την έβδομη μεγαλύτερη πόλη του Περού οι παράγοντες που απειλούν τα χαρακτηριστικά της πόλης δεν επηρέασαν την αυθεντικότητα των βασικών στοιχείων της. Ωστόσο, η νέα τουριστική ανάπτυξη απειλεί τη διατήρηση και τη λειτουργική ικανότητα των αρχαίων κτιρίων, τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις μεταβάλλονται ή αντικαθίστανται από νέα κτίρια για τον τουρισμό και το εμπόριο, τη μετεγκατάσταση των αρχικών κατοίκων για την χρήση των σπιτιών τους ως ξενώνες και καταστήματα. (City of Cuzco¹⁸, Creative Economy Report¹⁹).

¹⁷Cultural Tourism :The partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management,60-61

¹⁸<http://whc.unesco.org/en/list/273> ,City of Cuzco

¹⁹Creative Economy Report 2010, Cultural tourism :Impressions of the Peruvian experience Box 9.4

2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

2.1 ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ

Εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες ,διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΗΕ και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη συμβολή των κλάδων του πολιτισμού στην ανάπτυξη γενικά, αλλά και ειδικότερα στην τοπική ανάπτυξη . Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως και άλλοι Οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούν τον πολιτισμό συστατικό της νέας οικονομίας η οποία ονομάζεται «δημιουργική» και απαραίτητο στοιχείο της πολιτικής η οποία θεωρούν ότι θα οδηγήσει στην ανάπτυξη και κατά συνέπεια στην έξοδο από την τρέχουσα ύφεση.

Οι Landry και Bianchini υποστηρίζουν ότι οι πολιτικές επικεντρώνονται στη δημιουργικότητα, καθώς οι βιομηχανίες του 21^{ου} αιώνα, εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από την παραγωγή της γνώσης μέσω της καινοτομίας και της δημιουργικότητας. Ο Cunningham θεωρεί ότι η εξέλιξη του διαδικτύου και η εκτεταμένη χρήση του άλλαξε το μοντέλο της πολιτιστικής επιχείρησης οδηγώντας από τις μεγάλες επιχειρήσεις και τη μαζική παραγωγή πολιτιστικών αγαθών στις ατομικές επιχειρήσεις, που μέσω της μεγάλης διαφοροποίησης των συμβολικών αγαθών, μπορούν και ικανοποιούν περισσότερες ανάγκες. Προς την ίδια κατεύθυνση, η Λαζαρέτου (2014:6-7) ισχυρίζεται ότι η συνάντηση της βιομηχανίας και της οικονομίας με τη δημιουργία ήρθε ως αποτέλεσμα της ύπαρξης καταναλωτικού κοινού, πρόθυμου να καταναλώσει πολιτιστικά αγαθά, διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού και τεχνολογικών εξελίξεων, με την αξιοποίηση των οποίων, αν και δεν απαιτείται επένδυση ιδιαίτερα μεγάλων χρηματικών κεφαλαίων στο χώρο του πολιτισμού, είναι απαραίτητη η ύπαρξη ευστροφίας, φαντασίας, προσαρμοστικότητας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και εκπαίδευσης (Αυδίκος, 2014:34-38)

Μέχρι περίπου το τέλος της δεκαετίας του εβδομήντα η ανάπτυξη ταυτιζόταν με την οικονομική μεγέθυνση και την τεχνολογική πρόοδο των λιγότερο αναπτυγμένων κοινωνιών, ο οποίος υποτίθεται θα επαναλάμβαναν το μοντέλο που είχαν ακολουθήσει οι καπιταλιστικές χώρες κυρίως της Δύσης (Radcliffe 2006). Σήμερα, η ανάπτυξη θεωρείται κάτι πολυδιάστατο που συμπεριλαμβάνει την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, την διεύρυνση της πρόσβασης σε αυτά και το σύνολο των δικαιωμάτων που προϋποθέτει η διευρυμένη πρόσβαση.

Η πολιτιστική στροφή έφερε στο προσκήνιο αφενός τις πολιτισμικές διαστάσεις της ανάπτυξης και αφετέρου τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις των πολιτιστικών βιομηχανιών και των καλλιτεχνικών κλάδων. Έτσι, σιγά σιγά καταρρίπτεται η πεποίθηση ότι ορισμένοι μόνο κλάδοι συμβάλλουν στην ανάπτυξη, το οποίο έδωσε την δυνατότητα να συμπεριληφθούν στον πολιτιστικό και οικονομικό σχεδιασμό οι βιομηχανίες του πολιτισμού.

Σε ακαδημαϊκό επίπεδο, έδωσε ώθηση στην μελέτη των βαθύτερων κοινωνικών και οικονομικών ανακατατάξεων που οδήγησαν στην πολιτιστική στροφή, αλλά και στην κριτική εξέταση των πολιτικών επιλογών που αφορούν την λεγόμενη δημιουργική οικονομία, την κοινωνία της γνώσης και την κοινωνία της πληροφορίας. Επιπλέον, δημιούργησε την ανάγκη να μελετηθούν οι ιδιομορφίες της κάθε χώρας οι ειδικές συνθήκες και οι ιδιαίτερες ανάγκες της, με στόχο να εναρμονιστεί με αυτές η πολιτική για τις αγορές των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών.

Η διατήρηση του πολιτισμού, της τέχνης και της ταυτότητας μιας κοινωνίας με όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και ιδιαίτερα η Θρησκεία της είναι απαραίτητη για να

διατηρήσει την μοναδικότητα της. Η ανάδειξη της τέχνης και του πολιτισμού μιας προσωποκεντρικής κοινωνίας δηλαδή μπορεί να ανυψώσει και να αναδείξει την διαφορετικότητα της. Δεν πρέπει να επηρεάζεται και να γοητεύεται από στοιχεία του ατομοκεντρικού πολιτισμού που προωθήτε από την παγκοσμιοποίηση και το « ξέπλυμα» του πολιτισμού των διαφορετικών εθνών. Ο κοινωνιο-οντολογικός μηδενισμός είναι η «χωματερή» των πολιτισμών. Συγχρόνως όμως είναι και η δυνητική διέξοδος-δίοδος προς άλλη ζώνη (ή βαθμίδα) του πολιτισμικού φάσματος. ([Θεόδωρος Ζιάκας, Περί πολιτισμού και Χριστιανοσύνης](#))

2.2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ:ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΥΣΗ

«Η δημιουργικότητα είναι το σπουδαιότερο δώρημα της ανθρώπινης ευφυΐας. Όσο σύνθετος γίνεται ο κόσμος, τόσο πιο δημιουργικοί χρειάζεται να είμαστε για να ανταποκρινόμαστε στις προκλήσεις του. Κι ωστόσο, πολλοί άνθρωποι αναρωτιούνται αν διαθέτουν ολωσδιόλου δημιουργικές ικανότητες...Για να προχωρήσουμε στο νέο κόσμο του αύριο, χρειαζόμαστε ενθάρρυνση, φαντασία, σύνθεση, συνεργασία, καινοτομία και δημιουργικότητα.»

SirKenRobinson (2011)

Η δημιουργικότητα μπορεί να οριστεί ως η διαδικασία με την οποία οι ιδέες δημιουργούνται, συνδέονται και μετατρέπονται σε πράγματα-εμπορεύματα που αποτιμώνται στην «αγορά», έτσι ώστε κάποιος να πληρώνει για να τα αγοράσει. Με άλλα λόγια, η δημιουργικότητα είναι η χρήση διαφόρων ιδεών για την παραγωγή νέων αγαθών-εμπορευμάτων. Πρέπει να επισημανθεί ότι η δημιουργικότητα δεν ταυτίζεται με την καινοτομία. Η πρωτοτυπία σημαίνει να δημιουργεί κανείς κάτι από το τίποτα ή να αναδιαμορφώνει κάτι που υπάρχει ήδη. Σήμερα η έννοια της καινοτομίας έχει διευρυνθεί πέραν ενός λειτουργικού, επιστημονικού ή τεχνολογικού χαρακτήρα για να αντικατοπτρίζει επίσης τις αισθητικές ή καλλιτεχνικές αλλαγές. Ένας από τους πρώτους ορισμούς που αποτέλεσαν σημείο αναφοράς και βάση για την εξέλιξη της έννοιας της δημιουργικότητας ήταν αυτός του Guilford το 1950 (Ξανθάκου,1998) σύμφωνα με τον οποίο :

«Η δημιουργικότητα καλύπτει τις πιο χαρακτηριστικές ικανότητες των δημιουργικών ατόμων, που καθορίζουν την πιθανότητα για ένα άτομο να εκφράσει μια δημιουργική συμπεριφορά , η οποία να εκδηλώνεται με εφευρετικότητα, σύνθεση και σχεδιασμό».

Ταυτοχρόνως, αναπτύσσεται και η άποψη ότι «όποια» και είναι η φύση του δημιουργικού ταλέντου τα άτομα που έχουν αναγνωριστεί ως δημιουργικά απλώς κατέχουν σε υψηλότερο βαθμό ότι κι όλοι οι άλλοι άνθρωποι. Εμπνευσμένοι και άλλοι ερευνητές από τις απόψεις του Guilford, πρόσθεσαν κάποια στοιχεία και

εμπλούτισαν τον ορισμό της δημιουργικότητας τονίζοντας ότι η δημιουργικότητα απευθύνεται σε όλα τα άτομα, είναι ένας τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων αλληλένδετος με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου.(Ξανθάκου,1998).

Σύμφωνα με τον Maslow «Η δημιουργικότητα είναι ένα παγκόσμιο χαρακτηριστικό του ατόμου που αυτοπραγματώνεται», συμπληρώνοντας ότι «Αυτό που μπορεί ένας άνθρωπος να γίνει πρέπει να γίνει» αιτιολογώντας πως η δημιουργικότητα υπάρχει ως προδιάθεση σε όλους τους ανθρώπους, η οποία εκδηλώνεται κυρίως κατά τα πρώτα χρόνια του ανθρώπου και αναστέλλεται κατά την πορεία της εξέλιξης τους.(Ξανθάκου 1998)

Ο Robinsonεπισημαίνει ότι <<Η δημιουργικότητα είναι πολυέδρη διαδικασία. Σχετίζεται με πολλές καθημερινές ικανότητες και με κάποιες εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές μπορεί να υποστηριχθεί από πολλούς διαφορετικούς τρόπους σκέψης και απαιτεί ευθυκρισία μαζί με φαντασία, ενορατικότητα και συχνά ενστικτώδη αυθορμητισμό>>.(Robinson 2011)

Ο MacKinnon αναφέρει πως «Η δημιουργικότητα είναι μια διαδικασία που διαδραματίζεται μέσα στο χρόνο και χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία, πνεύμα προσαρμογής και την φροντίδα για μια συγκεκριμένη πραγματοποίηση» . (Ξανθάκου 2011)

Δεν υπάρχει απλός ορισμός της <<δημιουργικότητας>> που να καλύπτει όλες τις διαφορετικές διαστάσεις αυτού του φαινομένου. Πράγματι, στον τομέα της ψυχολογίας , όπου η ατομική δημιουργικότητα έχει μελετηθεί ευρύτερα, δεν υπάρχει συμφωνία ως προς το αν η δημιουργικότητα αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα των ανθρώπων. Παρόλα αυτά, μπορούν να αναφερθούν συγκεκριμένα ανθρώπινα στοιχεία που σχετίζονται με την δημιουργικότητα.

- Η καλλιτεχνική δημιουργικότητα περιλαμβάνει φαντασία και ικανότητα δημιουργίας πρωτότυπων ιδεών και νέων τρόπων ερμηνείας του κόσμου, Αντίληψης του νοήματος της ύπαρξης και της συνύπαρξης, που εκφράζονται σε κείμενο, ήχο και εικόνα.
- Η επιστημονική δημιουργικότητα περιλαμβάνει την περιέργεια και την προθυμία να πειραματιστεί ο επιστήμων για να δημιουργήσει νέες λύσεις στην επίλυση των ανθρώπινων προβλημάτων.
- Η οικονομική δημιουργικότητα είναι μια δυναμική διαδικασία που οδηγεί στην καινοτομία, στην βελτίωση της τεχνολογίας, στις επιχειρηματικές πρακτικές , στο μάρκετινγκ κλπ. και συνδέεται στενά με την απόκτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στην οικονομία. Όπως γνωρίζουμε από την πολιτική οικονομία βασικός αν και αμφιλεγόμενος συντελεστής παραγωγής είναι η <<επιχειρηματικότητα>>, δηλαδή η ικανότητα να διαβλέπει κάποιος

κέρδος συνδυάζοντας τους υπόλοιπους παραγωγικούς συντελεστές.
(εργασία, κεφάλαιο, γη)

Όλα τα παραπάνω περιλαμβάνουν τεχνολογική δημιουργικότητα σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό και είναι αλληλένδετα. Όποιος και αν είναι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται η δημιουργικότητα αναμφισβήτητα και εξ ορισμού, αποτελεί βασικό στοιχείο στον καθορισμό του πεδίου των δημιουργικών βιομηχανιών και της δημιουργικής οικονομίας.

Μια διαφορετική προσέγγιση είναι πως η δημιουργικότητα θεωρείται μια μετρήσιμη κοινωνική διαδικασία. Από οικονομικής απόψεως, ωστόσο, η σχέση μεταξύ δημιουργικότητας και κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης δεν είναι εμφανής, ιδιαίτερα του βαθμού στον οποίο η δημιουργικότητα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Για να κατανοήσουμε την έννοια της δημιουργικότητας και την ποικιλομορφία της έκφρασης της, πρέπει να μελετήσουμε τον βασικό παράγοντα της ο οποίος είναι ο άνθρωπος και κατά συνέπεια όσα επηρεάζουν τον συγκεκριμένο παράγοντα. Αυτά είναι ο πολιτισμός και η ιστορία του, η οικονομία, η κοινωνία καθώς και η χώρα στην οποία ζει. Παραδείγματος χάρη, ένας άνθρωπος ο οποίος ζει στην Ευρώπη έχει σημαντικές διαφορές από έναν άνθρωπο ο οποίος ζει Νότια Αφρική.

2.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η έννοια της Δημιουργικής οικονομίας²⁰ είναι μια εξελισσόμενη έννοια που κερδίζει έδαφος στην σύγχρονη σκέψη της οικονομικής ανάπτυξης καθώς ολοένα και αυξάνεται το ενδιαφέρον για τον συγκεκριμένο οικονομικό τομέα. Συνεπάγεται μια μετατόπιση από τα συμβατικά μοντέλα προς μια διαφορετική προσέγγιση που αναπτύσσεται στο χώρο μεταξύ τεχνολογίας, οικονομίας, πολιτισμού και ασχολείται με την μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Επικεντρώνεται στην επικράτηση των υπηρεσιών «δημιουργικού» περιεχομένου. Προτείνει την υιοθέτηση αποτελεσματικών μηχανισμών και καινοτόμων πολιτικών δράσεων. Έχει την δυνατότητα να παράγει εισόδημα και θέσεις εργασίας και να συμβάλει στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της πολιτιστικής πολυμορφίας και της ανθρώπινης ανάπτυξης. (Unctad 2010)²¹

Η «δημιουργική οικονομία» έχει αυξηθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια του περασμένου αιώνα, με την πιο ταχεία ανάπτυξη να σημειώνεται τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Οι Florida and Tinagli (2004), αναφέρουν ενδεικτικά πως στην αυγή του 20^{ου} αιώνα, λιγότερο από το 10% των εργαζομένων εργαζόταν στον «δημιουργικό τομέα» της οικονομίας και λιγότεροι

²⁰ Η δημιουργική οικονομία συμπεριλαμβάνει την διαφήμιση, την αρχιτεκτονική, την τέχνη και τη χειροτεχνία, το design, τη μουσική και τις ταινίες, τις τέχνες του θεάματος, εφαρμογές λογισμικού, παιχνίδια, τηλεόραση, ραδιόφωνο και videogames. (UNCTAD, creative economy report 2010)

²¹ Creative Economy Report 2010

από το 15% του εργατικού δυναμικού το 1950. Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, η «δημιουργικότητα» έχει γίνει η κινητήριος δύναμη της οικονομίας και ο «δημιουργικός τομέας» γνωρίζει τεράστια άνθηση, με περισσότερο από το 30% των εργαζομένων στις προηγμένες βιομηχανικές χώρες να απασχολούνται σε αυτόν. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο «δημιουργικός τομέας» αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ του συνόλου των εισοδημάτων που προέρχονται από μισθούς και αποδοχές, στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών (Florida and Tinagli, 2004: 11).

2.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ

Η δημιουργικότητα έχει συνδεθεί στενά με τον χώρο της πόλης. Όπως αναφέρουν οι Pratt και Hutton (2013), «εάν υπάρχει ένα χαρακτηριστικό που προσδιορίζει την δημιουργική οικονομία είναι η προτίμηση της στον αστικό χώρο». Σύμφωνα με τους ίδιους, ο λόγος για αυτό είναι ότι πρόκειται για μια μη υλική οικονομία στην οποία «η δημιουργική εργασία και πρακτική ενσωματώνεται σε ένα πλούσιο κοινωνικό και γνωστικό περιβάλλον που προϋποθέτει διαπροσωπική αλληλεπίδραση και συναλλαγή» (Pratt and Hutton 2013:87).

Με την οπτική της δημιουργικότητας η αστική ανάπτυξη αποκτά ένα ιδιαίτερο νόημα, καθώς το ενδιαφέρον για αυτήν ανταποκρίνεται όχι μόνο στην ανάγκη για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, κάτι που έχει αποτελέσει σε βάθος χρόνου το κεντρικό αντικείμενο του χωρικού σχεδιασμού στην κλίμακα της πόλης, αλλά σε ένα αυτόνομο ενδιαφέρον από την πλευρά της χωρικής ανάπτυξης. Όπως αναφέρουν οι Storper και Scott (2009:147), στο πλαίσιο των προσεγγίσεων οι οποίες τονίζουν τη σημασία των πόλεων για την προσέλκυση των δημιουργικών ατόμων, η διαδικασία περιφερειακής ανάπτυξης τις τελευταίες δεκαετίες «δεν αντιμετωπίζεται τόσο ως μοχλός της αστικοποίησης όσο ως συνέπεια της δυναμικής του πληθυσμού», δηλαδή του τρόπου με τον οποίο μια ιδιαίτερη μερίδα εργαζομένων επιλέγει τον τόπο εγκατάστασης της. Οι Baum κ.ά. (2007:12) σημειώνουν ότι ο Florida αντιστρέφει τη σχέση αιτιότητας μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας, η οποία σημαίνει ότι, αν αναπτυχθεί η παραγωγική ικανότητα μιας περιοχής θα προσελκυσθούν εργαζόμενοι και υποστηρίζει το αντίστροφο, δηλαδή αν υπάρχει δημιουργική τάξη σε μια περιοχή ή πόλη, θα δημιουργηθεί ικανότητα παραγωγής. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι ανάλογα κατευθύνονται και οι χωρικές πολιτικές: για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού που έλκεται από τις θέσεις εργασίας και για την προσέλκυση επιλεγμένου ανθρώπινου δυναμικού που είναι σε θέση να προσελκύσει οικονομικές δραστηριότητες στις πόλεις, αν και οι δύο αυτές εκδοχές συνήθως δεν παρουσιάζονται με την μορφή διλήμματος.

Τονίζοντας τον ρόλο των πόλεων ο Florida ανέδειξε, μαζί με τους παράγοντες που επηρεάζουν την προσέλκυση της λεγόμενης δημιουργικής τάξης, δηλαδή τα λεγόμενα 3T και ένα ακόμα την «ποιότητα του τόπου». Όπως σημειώνει

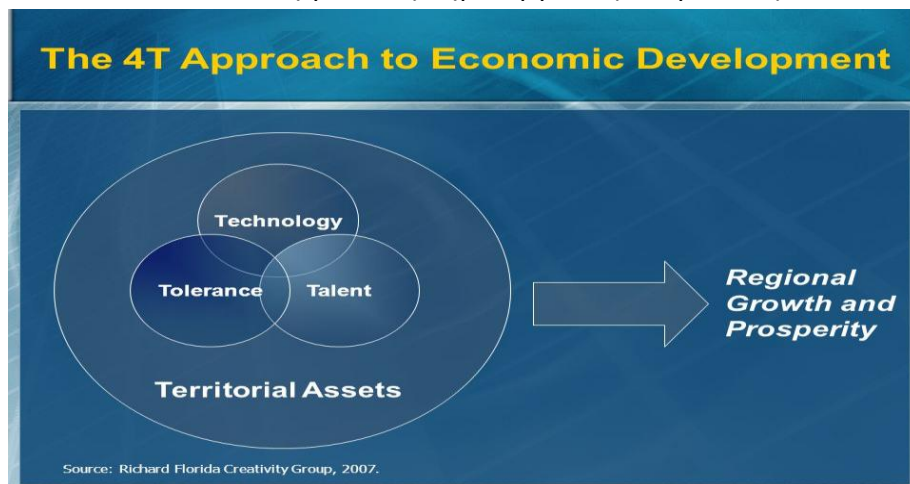
«χρησιμοποιώ τον όρο [ποιότητα του τόπου] σε αντιδιαστολή με την πιο παραδοσιακή έννοια της ποιότητας της ζωής. Αναφέρεται στο μοναδικό σύνολο χαρακτηριστικών που προσδιορίζει έναν τόπο και τον κάνει ελκυστικό.» (Florida,2012:280-281)Οι κεντρικοί παράγοντες επιτυχίας μιας περιοχής συνοψίζονται στα «4T²²» που πρέπει να διαθέτει μια πόλη ή μια περιοχή προκειμένου να μπορεί να εξελιχθεί σε «δημιουργική».(Florida,2011)

Τα 4T αφορούν τα εξής:

- Ταλέντο: αναφέρεται στα μέλη της δημιουργικής τάξης και περιλαμβάνει μηχανικούς, επιστήμονες, καθηγητές πανεπιστημίων , συγγραφείς, ποιητές, καλλιτέχνες, ηθοποιούς, σχεδιαστές, αρχιτέκτονες, ερευνητές, αναλυτές και γενικότερα κάθε είδους ανθρώπους του πνεύματος και της γνώσης.
- Τεχνολογία: αποτελεί βασικό στοιχείο μιας περιοχής ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης με σκοπό την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας- επιβίωσης των επιχειρήσεων είναι η ικανότητα μετατροπής της έρευνας, των ιδεών σε εμπορεύσιμα προϊόντα και καινοτομίες.
- Ανεκτικότητα: κατά τον Florida η δημιουργική τάξη προτιμά να εγκαθιστάτε σε πόλεις με διεθνή χαρακτήρα και αναγνωρισμένη ανεκτικότητα σε εθνικές, φυλετικές, πολιτιστικές και ερωτικές διαφοροποιήσεις. Φαίνεται πως οι δημιουργικοί και ταλαντούχοι άνθρωποι αναζητούν πιο φιλελεύθερα και ανεκτικά περιβάλλοντα. Η συνύπαρξη διαφορετικών νοοτροπιών και πολιτισμών φαίνεται ότι προσελκύει τους δημιουργικούς ανθρώπους.
- Χορικά πλεονεκτήματα: το τέταρτος κεντρικός παράγοντας αναφέρεται στην συνολική ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος και όχι τόσο στην παραδοσιακή έννοια της ποιότητας ζωής, καθώς την αποδίδει σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν μια τοποθεσία ώστε

²²Έως το 2010,η προσέγγιση τουFlorida αναφερόταν στα 3T: Talent, Technology,Tolerance, ενώ το 2011 προσθέτει στις αναλύσεις του και το Territory Assets καταλήγοντας έτσι στα 4T Talent, Technology, Tolerance, Territory Assets.

να καταστεί ελκυστική για τους δημιουργικούς ανθρώπους.

2.4.1 ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ 4^ο «Τ» ΤΟΥ RICHARDFLORIDA

Τα χωρικά πλεονεκτήματα μπορούν να συνοψιστούν στην άποψη του ότι η ποιότητα μιας περιοχής δεν είναι διακοσμητικό στοιχείο ,αλλά μια αναγκαιότητα (Florida 2012). Η ποιότητα ενός τόπου αποτελεί μια συνεχή και δυναμική διαδικασία που εμπλέκει μια σειρά από διαφορετικές πτυχές μιας περιοχής, όπως:

- I. «Τι είναι εκεί;»: Αναφέρεται στο συνδυασμό του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος που είναι πολύ πιθανό να αποτελέσει ένα ελκυστικό σκηνικό για τη συνέχιση της δημιουργικής ζωής. Οι δημιουργικοί άνθρωποι φαίνεται ότι δίνουν μεγάλη βαρύτητα σαυτό και σε ορισμένα χαρακτηριστικά του, όπως είναι για παράδειγμα οι δυνατότητες οι δυνατότητες ήπιων μορφών μετακίνησης (ποδηλατοδρόμοι, πεζόδρομοι κ.λπ.) και χώρων υπαίθριων δραστηριοτήτων (χώροι πρασίνου-άθλησης, πάρκα, πλατείες, κ.λπ.).
- II. «Ποιος είναι εκεί;»: Αναφέρεται στην παρουσία ανθρώπων διαφορετικών εθνικοτήτων οι οποίοι αντιλαμβάνονται την διαφορετικότητα και το γεγονός ότι μια περιοχή είναι «ανοικτή» σε αυτές τις προκλήσεις.
- III. «Τι συμβαίνει;»: Αναφέρεται στην ζωντάνια, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα, την «ταυτότητα» μιας περιοχής. Η ύπαρξη πολλών μικρών πολιτιστικών κέντρων που αποτελούν χώρους συνεύρεσης των ανθρώπων και δίνουν την δυνατότητα για έντονη κοινωνική αλληλεπίδραση όπως για παράδειγμα τα καφέ, μπαρ. Θέατρα, κινηματογράφοι, μουσικές ορχήστρες, τέχνες κλπ. αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιλογής του τόπου εγκατάστασης για την «δημιουργική τάξη» σε αντίθεση με την στρατηγική του "επιχειρησιακού μοντέλου" που χαρακτηρίζεται από κεντρικές πολιτιστικές εγκαταστάσεις,

καταστήματα μεγάλων αλυσίδων, εμπορικά και νυκτερινά κέντρα για να προσελκύει τουρίστες. Δηλαδή, όσο πιο ενεργός πολιτιστικά (από την άποψη της ποικιλομορφίας) είναι ένας τόπος τόσο πιο ελκυστικός γίνεται για τους δημιουργικούς ανθρώπους. Αντίστοιχη έμφαση στην ποικιλομορφία ως σημαντικού παράγοντα για την αστική δημιουργικότητα δίνουν και ο Landry αλλά και άλλοι ερευνητές όπως η Jacobs και ο Hospers οι οποίοι αναφέρονται στην ευρεία έννοια του όρου της αστικής ποικιλομορφίας που περιλαμβάνει εκτός από την διαφορετικότητα των κατοίκων, των ικανοτήτων και γνώσεων τους, και την ποικιλία στη συνολική εικόνα της πόλης που αποδίδεται και από το κτισμένο περιβάλλον (Hospers and van Dalm 2005).

2.5 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΤΑΞΗ

Η έννοια της «Δημιουργικής Τάξης» (creative class) αναπτύχθηκε σχετικά πρόσφατα από τον Αμερικανό οικονομολόγο Richard Florida. Ο Florida θεωρεί ότι στην σύγχρονη εποχή, άνθρωποι που είναι σε θέση να παράγουν πρωτότυπες ιδέες και να δημιουργούν νέα γνώση και αγαθά, παίζουν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη πόλεων ή και ολόκληρων περιοχών. Η δημιουργική Τάξη πρόκειται για τα δημιουργικά άτομα που συναποτελούν μια ξεχωριστή, νέα τάξη η οποία αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών επαγγελματικών ομάδων. Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι να παράγουν «νέες φόρμες που έχουν νόημα» (Florida, 2005 :34), δηλαδή που μπορούν να είναι χρήσιμες και είναι έτοιμες να εισέλθουν στην αγορά. Η δημιουργική τάξη ενσωματώνει το λεγόμενο δημιουργικό κεφάλαιο που θεωρείται ένα υποσύνολο του ανθρώπινου κεφαλαίου (Florida, 2005). Κατά τον Florida η τάξη αυτή αντιστοιχίσει περίπου το 30% της απασχόλησης στις ΗΠΑ στις αρχές του 2000, αποτελούμενη από δυο υποσύνολα α) τον «υπερδημιουργικό πυρήνα» δηλαδή επιστήμονες, μηχανικούς, καθηγητές πανεπιστημίου, καλλιτέχνες, ηθοποιούς, σχεδιαστές, αρχιτέκτονες κ.α. β) τους δημιουργικούς επαγγελματίες» που εργάζονται σε κλάδους όπως τον τομέα υγείας, στα νομικά επαγγέλματα, στις χρηματιστικές εταιρείες και στην διοίκηση επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τον ίδιο η δημιουργική τάξη συγκεντρώνεται στις αστικές περιοχές και κεντρικοί παράγοντες έλξης αυτής είναι τα λεγόμενα 4T: Talent, Technology, Tolerance, Territory.

3.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

3.1 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) είναι ένας διεθνής οργανισμός, που αριθμεί 193 κράτη-μέλη αναλαμβάνοντας δράση για ζητήματα, που αφορούν τον 21ο αιώνα, όπως η ειρήνη, η ασφάλεια, η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΟΗΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες, που επικρατούν στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, υποστηρίζει την επίτευξη ανάπτυξης μέσω της αξιοποίησης του πολιτισμού και της δημιουργικότητας. Μάλιστα, το έντονο ενδιαφέρον του ΟΗΕ για το πεδίο της Δημιουργικής Οικονομίας φαίνεται από το γεγονός του πλήθους των εκδηλώσεων διαφόρων τμημάτων του όπως United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) για σειρά ετών όπως για το 2008, 2010 & 2013 κ.λπ.. (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών²³)

3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) UNESCO

Η UNESCO είναι ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. Επιδιώκει την οικοδόμηση της ειρήνης μέσω της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης, των επιστημών και του πολιτισμού. Τα προγράμματα της UNESCO συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης που ορίζονται στην Ατζέντα 2030, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 2015. Οι πολιτικές και οικονομικές ρυθμίσεις των κυβερνήσεων δεν αρκούν για να εξασφαλίσουν τη διαρκή και ειλικρινή υποστήριξη των λαών. Η ειρήνη πρέπει να βασίζεται στο διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση. Η ειρήνη πρέπει να οικοδομηθεί πάνω στην πνευματική και ηθική αλληλεγγύη της ανθρωπότητας. Με αυτό το πνεύμα, η UNESCO αναπτύσσει εκπαιδευτικά εργαλεία για να βοηθήσει τους ανθρώπους να ζουν ως παγκόσμιοι πολίτες απαλλαγμένοι από μίσος και μισαλλοδοξία, εργάζεται έτσι ώστε κάθε παιδί και πολίτης να έχει πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση. Προωθώντας την πολιτιστική κληρονομιά και την ίση αξιοπρέπεια όλων των πολιτισμών, η UNESCO ενδυναμώνει τους δεσμούς

²³ https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=16

μεταξύ των εθνών, προωθεί επιστημονικά προγράμματα και πολιτικές ως πλατφόρμες ανάπτυξης και συνεργασίας. Η UNESCO υποστηρίζει την ελευθερία της έκφρασης ως θεμελιώδες δικαίωμα και βασική προϋπόθεση για τη δημοκρατία και την ανάπτυξη. Εργάζοντας ως εργαστήριο ιδεών, η UNESCO βοηθά τις χώρες να υιοθετήσουν διεθνή πρότυπα και διαχειρίζεται προγράμματα που προωθούν την ελεύθερη ροή ιδεών και την ανταλλαγή γνώσεων.

Η πολιτισμική πολυμορφία είναι υπό επίθεση και νέες μορφές μισαλλοδοξίας, απόρριψης επιστημονικών γεγονότων και απειλών στην ελευθερία έκφρασης προκαλούν την ειρήνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε απάντηση, το καθήκον της UNESCO παραμένει να βεβαιώνει και να ενισχύει τις ανθρωπιστικές αποστολές της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού. (Unesco in Brief)²⁴

3.3 ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ UNESCO

Το 2004 η UNESCO ανέπτυξε το "Δίκτυο Δημιουργικών πόλεων" με στόχο την προαγωγή της πολιτιστικής πολυμορφίας και της αστικής ανάπτυξης. Η ιδέα της δημιουργίας του βασίστηκε στην παρατήρηση ότι, ενώ πολλές πόλεις συνειδητοποιούσαν τον καθοριστικό ρόλο των Δημιουργικών Βιομηχανιών σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, δεν αξιοποιούσαν τις δυνατότητες του τομέα αυτού. Έτσι, κύριος στόχος του Δικτύου γίνεται η συνεργασία των πόλεων, που αναγνωρίζουν τη δημιουργικότητα ως στρατηγικό παράγοντα ανάπτυξης σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, η ενθάρρυνση συνεργασιών μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η ενίσχυση της παραγωγής και διανομής των πολιτιστικών αγαθών, η ανάπτυξη δημιουργικών συμπράξεων, η βελτίωση της πρόσβασης όλων και ιδιαίτερα των πιο ευάλωτων ομάδων στην πολιτιστική ζωή ενός τόπου. Στο πλαίσιο αυτό, οι πόλεις-μέλη καλούνται να ανταλλάξουν ιδέες, εμπειρίες, τεχνογνωσία και πόρους, με σκοπό την ανάπτυξη των Δημιουργικών τους Βιομηχανιών και την ενσωμάτωση του πολιτισμού στα σχέδια

²⁴ UNESCO in Brief: Mission and mandate. <https://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco>

της αστικής τους ανάπτυξης . (Υπουργείο Εσωτερικών,YPES²⁵ , Creative Cities Network, UNESCO²⁶)

Μέχρι σήμερα, το Δίκτυο απαριθμεί 116 πόλεις-μέλη. Για να ενταχθεί μία πόλη στο Δίκτυο, πρέπει να αποδείξει τη δράση της σ' έναν από τους επτά τομείς (λογοτεχνία, κινηματογράφος-μουσική-χειροτεχνία/παραδοσιακές τέχνες-σχέδιο media arts-γαστρονομία), που καθόρισε η UNESCO. Ενδεικτικά, το Montreal του Καναδά ξεχωρίζει στο πεδίο του σχεδίου. Συγκεκριμένα, οι καναδικές αρχές κάλεσαν αρχιτέκτονες και σχεδιαστές να επαναπροσδιορίσουν την αισθητική του ανοιχτού/λειτουργικού χώρου μέσω της ανάπλασης παραμελημένων περιοχών, προκειμένου να καταστούν πιο ελκυστικές. Από την άλλη, η Porayap της Κολομβίας διακρίνεται στο πεδίο της γαστρονομίας. Μέσω της συμμετοχής της στο Δίκτυο, επιδιώκει τη μεταλαμπάδευση της παραδοσιακής κουζίνας στις επόμενες γενιές, την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ τοπικών αλιέων, γεωργών, σεφ και όσων ασχολούνται με συναφείς βιομηχανίες, καθώς αναζωογονεί την οικονομία της και παρέχει θέσεις εργασίας και εισόδημα σε πολλούς ανθρώπους. Αυτή η συνειδητή υποστήριξη των δημιουργικών βιομηχανιών δίνει σε άτομα, οικογένειες και κοινότητες της Porayap την ευκαιρία να διατηρήσουν τις διακεκριμένες συνταγές, τα τελετουργικά και τα συστατικά τους και να τα προάγουν σε ένα διεθνές πλαίσιο.

Το δίκτυο είναι ανοιχτό σε όλες τις πόλεις που πληρούν τις απαιτήσεις της UNESCO και ενθαρρύνει ιδιαίτερα πόλεις που δεν είναι πρωτεύουσες αλλά έχουν ιστορικούς και πολιτιστικούς πόρους και μια σύνδεση με ένα από τα θεματικά δίκτυα. (UNCTAD&UNDP,2010²⁷)

3.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (United Nations Conference on Trade and Development) UNCTAD

Η UNCTAD (Διάσκεψη Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη) είναι το σώμα του ΟΗΕ, που έχει αποστολή να ενισχύσει τις ευκαιρίες των αναπτυσσόμενων κυρίως χωρών για εμπόριο, επενδύσεις και ανάπτυξη, να συμβάλλει στην προσπάθειά τους να αποτελέσουν μέλη της παγκόσμιας οικονομίας σε δίκαιη βάση,

²⁵ <https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/eggr5828-220217.pdf>
,Creative Cities Unesco

²⁶ <https://en.unesco.org/creative-cities/events/2017-call-applications-unesco-creative-cities-network-open>

²⁷ UNCTAD&UNDP: Creative Economy Report 2010 :14-15

καθώς και να συνδράμει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, που δέχονται λόγω των διαφορετικών ταχυτήτων οικονομικής ανάπτυξης των μελών του. Επίσης ο ΟΗΕ συμβάλει στην εναρμόνιση των οικονομικών κύκλων διαφορετικών περιοχών του παγκόσμιου οικονομικού χάρτη. (Kondratiev Cycles, Ο πρώτος που αποτύπωσε τους κύκλους των εθνικών οικονομιών.)

Το 2004, αναγνωρίζοντας τη σημασία της Δημιουργικής Οικονομίας, η UNCTAD προχώρησε στη σύσταση του "Προγράμματος Δημιουργικής Οικονομίας" επιδιώκοντας την προώθηση μιας διαφορετικής μορφής ανάπτυξης, που, εκτός των οικονομικών δεικτών, λαμβάνει υπόψη κοινωνικές και πολιτιστικές παραμέτρους, όπως η συνύπαρξη ανθρώπων με διαφορετική πολιτιστική ταυτότητα, (μεταναστευτικό κύμα) οι κοινωνικές ανισότητες, τα μειονεκτήματα, που εμφανίζουν διάφορες χώρες συγκριτικά με άλλες σε τεχνολογικό επίπεδο. Έτσι, μέσω του προγράμματος προωθεί συζητήσεις μεταξύ κυβερνήσεων, που αφορούν τον δημιουργικό τομέα, διευκολύνει την ανταλλαγή γνώσεων, βέλτιστων πρακτικών και τη δημιουργία συμμαχιών. Τρανταχτό παράδειγμα συμμαχιών είναι η συμμαχία μεταξύ Βραζιλίας, Ρωσίας, Ινδίας, Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, Νότιας Αφρικής (Brazil, Russia, India, China, South Africa – BRICS) στην Ρωσία το 2009.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΩ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ «ΘΗΣΑΥΡΟ»

Στη συνέχεια της παρούσας εργασίας θα αναλύσουμε πως η Κως μπορεί να πετύχει μια ορθή και αποτελεσματική στρατηγική για την τουριστική της ανάπτυξη, καθώς και την προσέλκυση δημιουργικών ατόμων. Θα γίνουν αναφορές σε ήδη υπάρχουσες δράσεις καθώς και νέες προτάσεις και ιδέες που μπορούν να οδηγήσουν το νησί σε οικονομική ανάπτυξη καθώς και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.

4.1 ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ο όρος Νησιωτικότητα ορίζεται από μια σειρά κοινών χαρακτηριστικών των νησιών, που αναφέρονται σε μετρήσιμα μεγέθη, όπως είναι το μέγεθος, ο πληθυσμός και το επίπεδο ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την απομόνωση από την ηπειρωτική χώρα και τον εντοπισμό των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων, που δίνουν στα νησιά

κάποια «ιδιαιτερότητα» στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο. Νησιωτικότητα, είναι η πιο ακραία κατάσταση των περιοχών της Ε.Ε. με ειδικά μόνιμα και φυσικά χαρακτηριστικά (ορεινές, παράκτιες, αραιοκατοικημένες, νησιωτικές), όπως ορίζονται από το άρθρο 174 της συνθήκης της Λισαβόνας. Το μικρό εδαφικό και πληθυσμιακό μέγεθος, η απομόνωση και η περιφερειακότητα αποτελούν όλα μαζί τα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας που έχουν ως συνέπεια την αύξηση του κόστους λειτουργίας όλων των οικονομικών μονάδων (νοικοκυριών, επιχειρήσεων, κράτους), αφού η έννοια των οικονομικών κλίμακας δεν έχει εφαρμογή.

Ως νησιωτικό «πρόβλημα» καταγράφεται συνήθως η δημογραφική αποψίλωση των νησιών που εμφανίζεται ως συνέπεια είτε της εγκατάλειψης των παραδοσιακών αγροτικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων (που είτε συρρικνώνονται είτε εγκαταλείπονται είτε χωροθετούνται σε αστικές περιοχές ή/και χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής) είτε της αδυναμίας παροχής στους νησιώτες βασικών υπηρεσιών δημοσίου συμφέροντος (όπως π.χ. η υγεία και η παιδεία) σε επίπεδο ανάλογο με αυτό που θεωρείται ως ικανοποιητικό στις σύγχρονες κοινωνίες είτε, συχνά, ως συνδυασμός και των δύο. Πράγματι, η καταγραφή των κοινωνικό-οικονομικών εξελίξεων στα νησιά στη μεταπολεμική περίοδο αποτυπώνει μια σημαντική πληθυσμιακή μείωση στη συντριπτική πλειοψηφία τους.

Η πολιτιστική φυσιογνωμία των νησιών αποτελεί σημαντική «ιδιαιτερότητα» και έναν από τους κύριους παράγοντες του ανταγωνιστικού τους πλεονεκτήματος. Η αξιοποίηση επομένως του συνολικού πολιτιστικού αποθέματος συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία, με όρους ποσοτικούς και ποιοτικούς.

Ο τουρισμός αποτελεί τη βασική δυναμική δραστηριότητα των ελληνικών νησιών. Δεν μπορεί όμως να αποτελέσει τον μοχλό της ανάπτυξης του ελληνικού νησιωτικού χώρου ή να λειτουργήσει ως πραγματική «Πρωθητική Δραστηριότητα» Βασικά εμπόδια στον αναπτυξιακό ρόλο του τουρισμού αποτελούν:

- Ο μονοσήμαντος προσανατολισμός στον μαζικό παραθεριστικό τουρισμό
- Η έλλειψη διασύνδεσης του τουρισμού με την τοπική παραγωγή, τις δημιουργικές και τις πολιτιστικές δραστηριότητες και την τοπική παράδοση
- Η εποχικότητα, που προκύπτει από τη μορφή της τουριστικής ανάπτυξης
- Οι δυσμενείς δείκτες, όπως η διάρκεια παραμονής, η πληρότητα, το μέσο έσοδο ανά δωμάτιο, αλλά και η μέση τουριστική δαπάνη, που επίσης προκύπτουν από τη μορφή της τουριστικής δραστηριότητας
- Η ουσιαστική απουσία εναλλακτικών μορφών τουρισμού που μπορούν να άρουν τις δυσμενείς επιπτώσεις και τις δομικές αδυναμίες του μαζικού τουρισμού και οι

οποίες μπορούν να λειτουργήσουν πραγματικά ως μοχλός της ανάπτυξης του ελληνικού νησιωτικού χώρου.

Ο δημιουργικός τομέας αποτελεί σημαντική αναπτυξιακή δυνατότητα για την ανάπτυξη των νησιών, συνδεδεμένη τόσο με τον μαζικό όσο και τον εναλλακτικό τουρισμό, μπορεί να δημιουργήσει και να συντηρήσει θέσεις εργασίας και να κρατήσει στα νησιά νέους τεχνικούς, επιστήμονες και καλλιτέχνες. Είναι απαραίτητος για την ανάδειξη και την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και της παράδοσης κάθε νησιού, καθώς μπορεί να βοηθήσει στη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου αλλά και να στηρίξει την πνευματική και την κοινωνική ζωή των νησιών την περίοδο εκτός τουριστικής αιχμής.

Ορισμένες δράσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος είναι οι εξής:

- Ανάδειξη αστικών κέντρων των νησιών
- Ανάδειξη αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- Ανάδειξη αρχαιολογικών πόρων
- Ανάδειξη πολιτιστικής παράδοσης - ιστορίας
- Ανάδειξη ιδιαίτερων τοπικών εκδηλώσεων (γιορτές - πανηγύρια - φεστιβάλ)
- Ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους (ενημέρωση για ειδικές περιοχές και διαδρομές)
- Ανάδειξη περιοχών «βιομηχανικής αρχαιολογίας»
- Δημιουργία - πιστοποίηση και ανάδειξη μουσείων και κέντρων εικονικής πραγματικότητας

4.2 Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΩ ΣΕ ΜΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ

Η Κως είναι ένα ελληνικό νησί του Αιγαίου. Έχει πληθυσμό 33.388 κατοίκους (απογραφή 2011), είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Δωδεκανήσου σε έκταση μετά τη Ρόδο και την Κάρπαθο καθώς και το δεύτερο σε πληθυσμό νησί μετά τη Ρόδο. Η επιφάνεια του νησιού είναι 295,3 τετραγωνικά χλμ. με ακτογραμμή 112 χιλιομέτρων. Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Κως, όπου είναι και το κύριο λιμάνι του νησιού. Απέχει από τον Πειραιά 200 ναυτικά μίλια. Είναι ένα πλούσιο σε ιστορικά μνημεία νησί και παρουσιάζει αξιόλογο αρχαιολογικό και τουριστικό

ενδιαφέρον. Αποκαλείται επίσης και «νησί του Ιπποκράτη», του πατέρα της ιατρικής, λόγο του ότι εκεί γεννήθηκε ο Ιπποκράτης. Η σημερινή Κως είναι ένα σύγχρονο τουριστικό νησί με πολλές δυνατότητες σε θέματα διαμονής, φαγητού, σπορ, εκδρομών και ψυχαγωγίας. Το πλέον αξιοσημείωτο στοιχείο που χαρακτηρίζει το νησί είναι οι ατελείωτοι ποδηλατοδρόμοι, γι' αυτό και πολύ συχνά η Κως χαρακτηρίζεται ως το νησί του ποδηλάτου. ([Κως, οδηγός](#)

Εάν η Κως καταφέρει να αναδείξει ακόμα περισσότερο την πολιτιστική της κληρονομιά, την ποιότητα του τόπου της, την φυσική ομορφιά της καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα την προσέλκυση της λεγόμενης δημιουργικής τάξης, τότε θα έχει καταφέρει να γίνει μια αξιοζήλευτη δημιουργική πόλη. Η μετατροπή της Κω σε μια δημιουργική πόλη θα την οδηγήσει και στον απώτερο σκοπό της που είναι η οικονομική της ανάπτυξη. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι κεντρικοί παράγοντες επιτυχίας μιας περιοχής ώστε να εξελιχθεί σε <<δημιουργική>> σύμφωνα με την προσέγγιση του Florida, συνοψίζονται στα 4Τ.

4Ts & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

Ο πρώτος Παράγοντας «δημιουργικής επιτυχίας» είναι το ταλέντο. Ένας τόπος για να είναι δημιουργικός πρέπει να καταφέρει να κατοικεί από άτομα με ταλέντο δηλαδή μια δημιουργική τάξη η οποία θα περιλαμβάνει επιστήμονες ,μηχανικούς ,καθηγητές πανεπιστημίων, συγγραφείς, ποιητές, καλλιτέχνες, ηθοποιούς, σχεδιαστές, αρχιτέκτονες, ερευνητές, αναλυτές και γενικότερα κάθε είδους ανθρώπους του πνεύματος και της γνώσης. Αρκετοί νέοι του νησιού σπουδάζουν σε πανεπιστήμια ασχολούνται με καλλιτεχνικά δρώμενα, με την μουσική, το θέατρο όμως δεν είναι αρκετό για το νησί. Το νησί χρειάζεται να προσελκύσει περισσότερα δημιουργικά άτομα πέραν των μόνιμων κατοίκων του.

Η δημιουργική τάξη-δημιουργικά άτομα αποτελούνται από άτομα με υψηλό επίπεδο γνώσεων, με βασικό χαρακτηριστικό της εργασίας τους να είναι η δημιουργία νέων μορφών προϊόντων, στρατηγικών, ιδεών, θεωριών, που θα χαρακτηρίζονται από ευελιξία και ευρεία χρήση. Επιπροσθέτως, η δημιουργική τάξη μετακινείται προς μέρη που έχουν υψηλές συγκεντρώσεις ανάπτυξης καινοτομιών και παραγωγής δημιουργικών προϊόντων, προς αναζήτηση υψηλής ποιότητας εμπειριών και πάνω από όλα της ικανότητας να επικυρώσουν την ταυτότητα τους, ως δημιουργικά άτομα. Σημαντικά για τη δημιουργική τάξη, παραμένουν τα πολιτιστικά δρώμενα που πραγματοποιούνται στην πόλη. Τα άτομα που τη συνιστούν συμμετέχουν ενεργά στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και γοητεύονται με τη συνύπαρξη πολλών και διαφορετικών τρόπων ζωής, με έμφαση στην κοινωνική ζωή.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Η Κως σήμερα έχει να επιδείξει σημαντικά πολιτιστικά δρώμενα στους τομείς των τεχνών του θεάματος, της μουσικής, των φεστιβάλ, της πολιτιστικής κληρονομιάς και Φυσικής κληρονομιάς.

Η ανάπτυξη της Κω στον τομέα του τουρισμού έχει κάνει επιτακτική την ανάγκη προσφοράς πολιτιστικών δρώμενων προς τους επισκέπτες του νησιού. Μία σειρά από εκδηλώσεις και δράσεις εμπλουτίζουν τον τοπικό νησιωτικό πολιτισμό και αναδεικνύουν την Κω σε κοιτίδα και λίκνο λαμπρού πολιτισμού για ολόκληρη την οικουμένη. Κατά τη διάρκεια των Ιπποκρατείων πραγματοποιούνται φεστιβάλ jazz μουσικής και συναυλίες με γνωστούς και διακεκριμένους καλλιτέχνες της ελληνικής και παγκόσμιας μουσικής σκηνής.

Τα Ιπποκράτεια είναι ένα σύνολο πολιτιστικών εκδηλώσεων που για περισσότερα από 27 χρόνια πραγματοποιούνται το καλοκαίρι στο νησί της Κω. Απευθύνονται σε κάθε ηλικία και αγκαλιάζουν κάθε τύπο διασκέδασης και κάθε είδος πολιτιστικής έκφρασης. Ξεκινούν στις αρχές Ιουνίου και ολοκληρώνονται γύρω στα τέλη Οκτωβρίου. Στο πρόγραμμα των Ιπποκρατείων²⁸ εντάσσονται και θεατρικές προβολές για μικρούς και μεγάλους της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Μουσικοθεατρικές

²⁸ Καλοκαιρινά «Ιπποκράτεια»: Ο πολιτισμός αποτελεί ένα από τα μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα αυτού του τόπου. Σημείο συνάντησης, έκφρασης και δημιουργίας συλλόγων, φορέων και εθελοντών αποτελούν τα «Ιπποκράτεια» εδώ και τριάντα χρόνια. Τα τελευταία, μάλιστα, χρόνια έχουν να επιδείξουν ακόμη μεγαλύτερες τάσεις εξωστρέφειας, έγιναν ακόμη πιο ανοιχτά στη διεθνή κοινότητα και προσκάλεσαν τον καθένα από μας να γνωρίσει το σπουδαίο αρχαιολογικό πλούτο και τις παραδόσεις του νησιού μας, προβάλλοντας ταυτόχρονα τις νέες τάσεις των τεχνών, των επιστημών, των λογοτεχνικών, των θεατρικών, μουσικών και γαστρονομικών δρώμενων, εστιάζοντας τόσο στο παιδί, όσο και στον ενήλικα.

παραστάσεις «ανεβαίνουν» και λαμβάνουν διθυραμβικές κριτικές και σπουδαίες διακρίσεις.

Πολιτιστικό χαρακτήρα έχουν επίσης και οι θεατρικές παραστάσεις που διοργανώνονται στο Θέατρο–Πολυχώρο «Σφαγείο» και στο Μεσαιωνικό Κάστρο, καθώς και οι εκθέσεις τέχνης και ζωγραφικής στην Εβραϊκή Συναγωγή. Στις θρησκευτικές εκδηλώσεις συγκαταλέγονται οι εκκλησιαστικοί εσπερινοί και το πανηγύρι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στις 14 Αυγούστου.

Στα Ιπποκράτεια ,το αποκορύφωμα των εκδηλώσεων είναι η αναπαράσταση του Όρκου του Ιπποκράτη, η οποία γίνεται στο Ασκληπιείο. Ένας νεαρός στεφανηφόρος συνοδεύεται από δύο κοπέλες που παριστάνουν τις Θεές Υγεία και Πανάκεια, ενώ προηγείται πομπή με τρεις αυλοφόρους που παίζουν ένα ρυθμικό μουσικό κομμάτι καθώς κατεβαίνουν αργά και μεγαλόπρεπα τις φαρδιές σκάλες του δεύτερου ανδρήρου του Ασκληπιείου. Δώδεκα κόρες ντυμένες με λευκή εσθήτα και με κάνιστρα στα χέρια ραίνουν με ροδοπέταλα το Βωμό του Κυπαρισσιού Απόλλωνα, μπροστά στον οποίο ο στεφανηφόρος απαγγέλλει τον Όρκο.

Ορισμένα από τα πιο ενδιαφέροντα φεστιβάλ των Ιπποκρατειών είναι τα εξής:

- **Φεστιβάλ Φιλαρμονικών Ορχηστρών**
Στο πλαίσιο των Ιπποκρατειών πραγματοποιείται την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου κάθε ζυγό έτος το διεθνές Φεστιβάλ Φιλαρμονικών ορχηστρών διάρκειας 3 ημερών. Συμμετέχουν εθνικές και διεθνείς φιλαρμονικές ορχήστρες οι οποίες παρελαύνουν καθημερινά στους δρόμους και πλημμυρίζουν με μουσική κάθε γωνιά της πόλης.
- **Μουσικοχορευτικό «Αντάμωμα»**
Το πρώτο Σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου πραγματοποιείται το παραδοσιακό μουσικοχορευτικό Αντάμωμα «Άννα Σαρρή-Καραμπεσίνη» με χορευτικούς συλλόγους από όλη την Ελλάδα, μαζί με τις ορχήστρες τους, Ένα διήμερο γεμάτο χορό, μουσική, τραγούδι, ένα διήμερο γεμάτο Ελλάδα!
- **Φεστιβάλ Jazz**
Πραγματοποιείται το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου. Συμμετέχουν γνωστοί και διακεκριμένοι καλλιτέχνες της ελληνικής και παγκόσμιας μουσικής σκηνής.
- **Μαθητικό Φεστιβάλ**
Πραγματοποιείται το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου στο οποίο συμμετέχουν σχολεία της Κω με μουσικές και θεατρικές παραστάσεις σε όλο το νησί.

- **Φεστιβάλ Τούρκικου Κινηματογράφου**

Διοργανώνεται το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου από το Δήμο της Κω σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Πολιτισμού και Κινηματογράφων της Νέας Αλικαρνασσού (Bodrum). Κατά τη διάρκεια του προβάλλονται τούρκικες ταινίες με την προσέλευση διασημοτήτων της τούρκικης βιομηχανίας κινηματογράφου και όλο το φεστιβάλ καλύπτεται τηλεοπτικά από τα μεγαλύτερα ΜΜΕ της Τουρκίας.

Τα χειμερινά «Ιπποκράτεια» ξεκινούν με το πολυπληθές παζάρι των 60 συλλόγων της Κω, το άναμμα του Χριστουγεννιάτικου δέντρου και πλήθος εκδηλώσεων αφιερωμένες στο παιδί. Προγραμματίζονται κάθε χρόνο παρουσιάσεις βιβλίων με σημαντικούς Έλληνες συγγραφείς οι οποίοι πραγματοποιούν δράσεις και μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Διεξάγονται εκδηλώσεις αφιερωμένες στο παιδικό και εφηβικό βιβλίο. Συγγραφείς επισκέπτονται τα σχολεία της Κω ενώ τα παιδιά παρουσιάζουν τις δραστηριότητες τους σχετικά με το βιβλίο. Πραγματοποιούνται ομιλίες-παραστάσεις διακεκριμένων επιστημόνων και πολιτιστικές διαδρομές-εξερευνησεις για μικρούς και μεγάλους στο Δυτικό Αρχαιολογικό χώρο και στην Περιτειχισμένη Μεσαιωνική Κω. Την άνοιξη διεξάγεται το Φεστιβάλ ποίησης στα σχολεία της Κω, κατά τη διάρκεια του οποίου μαθητές έρχονται σε επαφή με ποιητές, απαγγέλουν ποίηση με καθοδήγηση από ειδικούς. Η Κως σας περιμένει όχι μόνο το καλοκαίρι αλλά και το χειμώνα για τη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων και τη ψυχική ανάταση των συμμετεχόντων!

Πολιτιστικές υποδομές – Ιστορικά κτήρια

Ο πλούτος που είναι συγκεντρωμένος στην Κω μπορεί να παρατηρηθεί από τα απομεινάρια της ιστορίας της μέσα από δεκάδες κτίρια και μνημεία διασκορπισμένα μέσα στην πόλη. Ελληνικά, Ρωμαϊκά, Βυζαντινά και Οθωμανικά μνημεία που καταμαρτυρούν την ιστορία της. Ξεπροβάλουν μέσα στους λιθόστρωτους δρόμους, σαν «εύγλωττα» απομεινάρια του παρελθόντος της, ανάμεσα σε επιβλητικά κτίρια ιταλικής έμπνευσης και σχεδιασμού, πάρκα και πλατείες αλλά και σύγχρονα πολυτελή καταστήματα, όλα μαζί διαμορφώνουν μία ενδιαφέρουσα πολυπολιτισμική μίξη. Αξιοπρόσεκτος είναι και ο πολεοδομικός σχεδιασμός της πόλης που υλοποιήθηκε από τους Ιταλούς μετά τον ισοπεδωτικό σεισμό του 1933, όπου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη δενδροφύτευση και στα πάρκα, με κάθε λογής δέντρα και θάμνους, που ακόμη και σήμερα προσδίδουν στην πόλη τον επιθετικό προσδιορισμό «κηπούπολη», ενώ ανάμεσα στις ποικίλες δυνατότητες που παρέχει η πόλη της Κω για διασκέδαση και ψυχαγωγία δεν περνά απαρατήρητο το γραφικό της λιμάνι, το «μεσαιωνικό» κάστρο της Νεραντζιάς.

Εικόνα: Διοικητήριο, Palazzo Del Governo.²⁹

Εικόνα: Ρωμαϊκή οικία ή Casa Romana

²⁹ Ένα από τα σημαντικότερα και χαρακτηριστικότερα κτήρια του κέντρου της πόλης είναι το Διοικητήριο. Κτίστηκε γύρω στα 1930, πιθανότερα από το 1927-1929 σε σχέδια του Ιταλού αρχιτέκτονα Fiorenstano di Fausto, τον δημιουργό και του Διοικητηρίου της Ρόδου.

Εκτός από τα παραπάνω αρχιτεκτονικά οικοδομήματα, συνυπάρχουν αρμονικά σωζόμενα κομμάτια της παλιάς πόλης, όπως οθωμανικά κτίρια και μνημεία της Ελληνικής Ορθοδοξίας όπως βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες αλλά και ναούς με τοιχογραφίες, εικόνες και ψηφιδωτά.

Εικόνα: Τέμενος Defterdar στην πλατεία Ελευθερίας.

Εικόνα:Ρωμαϊκό Ωδείο Κω³⁰

³⁰ Το οικοδόμημα ήταν αρχικά στεγασμένο και η χωρητικότητά του υπολογίζεται σε περίπου 750 άτομα. Το κοίλο του, προσανατολισμένο προς το βορρά, στηριζόταν σε θολωτές κατασκευές, τις οποίες έφεραν κτιστοί πεσσοί χυτής τοιχοποιίας. Διέθετε δεκατέσσερις σειρές μαρμάρινων εδωλίων, από τις οποίες έχουν αναστηλωθεί οι εννέα, και χωριζόταν με διάδρομο σε δύο διαζώματα, από τα οποία το κατώτερο χωριζόταν σε κερκίδες με τέσσερις κλίμακες. Κάτω από το κοίλο διαμορφώθηκαν δύο ημικυκλικές στοές και μια σειρά δωματίων που χρησίμευαν είτε ως καταστήματα είτε ως εργαστήρια. Η σκηνή είχε την ασυνήθιστη μορφή ακανόνιστου πενταγώνου και αποτελείτο από δύο μέρη, το προσκήνιο και το παρασκήνιο, τα οποία επικοινωνούσαν μεταξύ τους με τρεις εισόδους. Στις δύο πλευρές της σκηνής υπήρχαν ακόμη δύο θύρες που οδηγούσαν στις παρόδους. Η ορχήστρα

Εικόνα: Γέφυρα των φοινίκων

Η λεωφόρος των φοινίκων. Πρόκειται για ένα από τα διασημότερα ορόσημα του νησιού της Κω, καθώς δίνει πρόσβαση και στο κάστρο των ιπποτών του Αγίου Ιωάννη.

Τέσσερα χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της πόλης της Κω, σε έναν κατάφυτο λόφο με μοναδική θέα, θα ανακαλύψετε έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα. Πρόκειται για το περίφημο Ασκληπιείο. Αποτελούνταν από θεραπευτήρια, ναούς, θέρμες, ξενώνες, ιατρική σχολή, κ.α. Στη διάρκεια του 3ου και του 2ου αιώνα π.Χ. το Ασκληπιείο της Κω ήταν το τρίτο σπουδαιότερο Ασκληπιείο του αρχαίου κόσμου. Το Ασκληπιείο της Κω είναι το σπουδαιότερο αρχαιολογικό μνημείο του νησιού. Αποτελούσε χώρο θεραπείας και διδασκαλίας της Ιατρικής καθώς επίσης και χώρο λατρείας του θεού Ασκληπιού. Οι έρευνες για τον εντοπισμό του Ασκληπιείου ξεκίνησαν ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα. Το ιερό αποκαλύφθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, την περίοδο 1901-1905, από το Γερμανό αρχαιολόγο R. Herzog ύστερα από υπόδειξη του Κώου ιστοριοδίφη Ιάκωβου Ζαρράφτη. Η πληθώρα των αρχιτεκτονικών μελών και των επιγραφών καθώς και η γειτνίαση με την πηγή της Βούριννας και του Κοκκινόερου, που τροφοδοτούσαν το ιερό με νερό απαραίτητο για τη θεραπεία των ασθενών, οδήγησαν στην επιλογή της θέσης για τη διεξαγωγή της ανασκαφικής έρευνας. Στη δεκαετία του 1930

ήταν κυκλική και το δάπεδό της ήταν διακοσμημένο με μαρμαροθέτημα. Δύο ακόμη ψηφιδωτά δάπεδα κοσμούσαν τις παρόδους. Βρέθηκαν κρυμμένα γύρω στα 18 μαρμάρινα αγάλματα, εκ των οποίων το σημαντικότερο είναι αυτό του Ιπποκράτη που σήμερα εκτίθεται στο αρχαιολογικό μουσείο της Κω.

πραγματοποίησαν ανασκαφές στο χώρο Ιταλοί αρχαιολόγοι, οι οποίοι και αναστήλωσαν τα μνημεία, δίνοντας στο ιερό τη σημερινή του μορφή.

Εικόνα: Ασκληπιείο

Ανατολικά του Ασκληπιείου βρίσκεται το διεθνές Ιπποκράτειο Ίδρυμα. Το Διεθνές Ιπποκράτειο Ίδρυμα Κω (ΔΙΙΚ) είναι ένα κοινωφελές Ίδρυμα, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), με διεθνή χαρακτήρα, που ιδρύθηκε το 1960, προς τιμή του πατέρα της Ιατρικής Ιπποκράτη, ύστερα από πρωτοβουλία του χειρουργού/ουρολόγου καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Σπυρίδωνα Οικονόμου, ο οποίος υπήρξε και ο πρώτος πρόεδρος του. Στις 25/11/1962 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος και στις 20/9/1979 εγκαινιάσθηκε το κτίριο του Ιπποκράτειου Μελάθρου, που περιέχει δύο αίθουσες συνεδρίων και μικρούς βοηθητικούς χώρους. Η έκταση του οικοπέδου του ΔΙΙΚΩ σήμερα ανέρχεται σε 380.000 τετραγωνικά μέτρα. Ολόκληρο το οικόπεδο απλώνεται σε μία πλαγιά και τα υψόμετρα του κειμένονται από 60 έως 135 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, προσφέροντας στον επισκέπτη μοναδική θέα από την τριγύρω περιοχή, από την πόλη της Κω και από την Μικρά Ασία, πέρα από την θάλασσα. Το οικόπεδο απλώνεται στην πλαγιά μίας λοφοσειράς ύψους 670 μέτρων. Στην χλωρίδα της περιλαμβάνονται πεύκα, κυπαρίσσια, δάφνες, διάφορα είδη θάμνων και δεκάδες είδη αγριολούλουδων, που κάθε άνοιξη μετατρέπουν το οικόπεδο του Ιδρύματος σ' ένα πανέμορφο πολύχρωμο μωσαϊκό.

Το ΔΙΙΚ διοργανώνει κάθε χρόνο τις Αμφικτιονίες - εκδηλώσεις συνεδριακού χαρακτήρα. Σκοπός των Αμφικτιονιών είναι η γνωριμία και η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων Συλλόγων, Εταιρειών και Πανεπιστημιακών Τμημάτων, η ανταλλαγή απόψεων, η άμιλλα και η καλοπροαίρετη φιλική κριτική θεώρηση των συμπερασμάτων νέων και παλαιών φίλων της Ιατρικής και της Ηθικής Δεοντολογίας. Η 4η Αμφικτιονία που διοργανώθηκε 25-30/6/2013 είχε ως θέμα : Ιπποκρατική Ιατρική - Μεσογειακή Διατροφή – Ασκληπιεία

Τεχνολογία

Οι νέες τεχνολογίες υποστηρίζουν έμμεσα την ανάπτυξη όλων των τομέων της οικονομίας. Η κυριαρχία των ψηφιακών τεχνολογιών διευκολύνει τον τρόπο πρόσβασης και συμμετοχής στα πολιτιστικά αγαθά, ενισχύοντας την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα. Η διατήρηση των μνημείων (προϊστορικά, αρχαία, ρωμαϊκά, μεσαιωνικά, νεότερα) είναι ύψιστης σημασίας, όπως επίσης εξίσου σημαντική είναι και η αφήγηση της ιστορίας τους. Η αφήγηση αυτή διευκολύνεται με την εξέλιξη της τεχνολογίας, δηλαδή μέσω των ψηφιακών εφαρμογών. Στην ψηφιακή εποχή η διασύνδεση των αγορών σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο (ευρωπαϊκή ενιαία αγορά) θα ενισχύσει τη ζήτηση για πολιτιστικά αγαθά, πνευματικές δημιουργίες και νέες μορφές ψυχαγωγίας

Με μια πρώτη ματιά, η Κως δεν είναι αυτό που θα λέγαμε ως «σύγχρονη πόλη» καθώς δεν έχει να επιδείξει σύγχρονα κτίρια και σύγχρονα έργα υποδομών. Παρόλα αυτά όμως ως μία αναπτυσσόμενη πόλη όσον αφορά τις πολιτιστικές βιομηχανίες. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη την ζωή της πόλης αφού προωθούνται δράσεις και τεχνολογίες που εξοικονομούν ενέργεια και δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον με την χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς αλλά και χρήση εναλλακτικών τρόπων όπως είναι το ποδήλατο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το δίκτυο ποδηλατοδρόμων της Κω είναι μεγαλύτερο από 13 χιλιόμετρα.

Ανοχή

Η ανοχή ως έννοια θεωρείται από αρκετούς οικονομικούς επιστήμονες είναι μέρος της επιτυχίας μιας πόλης. Η Κως ως εμπορικό κέντρο αλλά και λόγω του πολιτισμού και της κουλτούρας της θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει μια κάποια ανοχή απέναντι στην διαφορετικότητα των λαών και των ατόμων, μέχρι τα τελευταία χρόνια. Η επίδραση της προσφυγικής κρίσης στον τουρισμό, αποτελεί ένα μεγάλο ξεχωριστό κεφάλαιο, προφανούς σημασίας, αφού η Ελλάδα και κυρίως τα νησιά της, ζουν από τον τουρισμό. Τα νησιά του Νοτίου και Ανατολικού Αιγαίου ήταν εκείνα που δέχτηκαν το συντριπτικά μεγαλύτερο βάρος των προσφυγικών ροών. Στο κόκκινο βρίσκεται η κατάσταση όσον αφορά το μεταναστευτικό - προσφυγικό στην Ελλάδα, χωρίς μάλιστα να υπάρχει ορατή λύση άμεσα. Η αύξηση των μεταναστευτικών προσφυγικών ροών τον τελευταίο μήνα στα νησιά του Βορείου Αιγαίου οδήγησε το σύστημα υποδοχής και φιλοξενίας, που έτσι και αλλιώς βρισκόταν στα όριά του, σε πλήρες αδιέξοδο. Από τις αρχές Αυγούστου περίπου 6.000 αιτούντες άσυλο έχουν προστεθεί στα ήδη κορεσμένα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ ή αλλιώς hotspot) των νησιών, καθιστώντας τη διαβίωση των ανθρώπων σε αυτά από άκρως προβληματική έως και επικίνδυνη. Μόλις πριν από τρεις ημέρες ένας 15χρονος Αφγανός έχασε τη ζωή του μαχαιρωμένος από συνομήλικο ομοεθνή του. Οι δύο έφηβοι ήρθαν στα χέρια για την ιδιοκτησία ενός ηχείου που συνδέεται με κινητό και χρησιμοποιείται για να παίζει μουσική. Πάνω

από 24.000 πρόσφυγες και μετανάστες βρίσκονται σε Λέσβο, Σάμο, Χίο, Λέρο και Κω31, εκ των οποίων οι 20.000 υπολογίζεται ότι διαμένουν στα ΚΥΤ, τα οποία μπορούν να στεγάσουν το 1/3 εξ αυτών.

Επίσης, λόγω της τουριστικής βιομηχανίας που έχει αναπτυχθεί στην πόλη της Κω οι κάτοικοι της έχουν αναπτύξει έντονα το αίσθημα της ανοχής και της συμπάθειας προς τους άλλους λαούς και γενικότερα τα άτομα διαφορετικών αντιλήψεων και τρόπου σκέψης.³²(Κως σύντομο Ιστορικό)

Χωρικός Σχεδιασμός

Η Κως είναι ένα νησί που έχει σαφώς οριοθετημένο μέγεθος μικρής έκτασης συγκριτικά με τις χερσαίες γεωγραφικές ενότητες, μικρό πληθυσμό και περιορισμένους φυσικούς πόρους σε ποικιλία και ποσότητα. Αποτέλεσμα αυτών των χαρακτηριστικών είναι η εκ φύσεως περιορισμένη αναπτυξιακή του δυνατότητα. Το νησί αποτελεί εξ ορισμού μια γεωγραφικά απομονωμένη περιοχή εξαιτίας της θάλασσας που το περιβάλλει. Πρόκειται για ένα ευάλωτο οικοσύστημα, ιδιαίτερα εκτεθειμένο σε φυσικά φαινόμενα και ανεξέλεγκτες περιβαλλοντικές επιρροές³³. Η Κως βρίσκεται σε απόσταση από μεγάλα αστικά κέντρα, γεγονός το οποίο, σε συνδυασμό με τις συγκοινωνιακές ιδιαιτερότητες, επηρεάζει σημαντικά το βαθμό απομόνωσης. Επίσης, οι εποχιακές πληθυσμιακές διακυμάνσεις χαρακτηρίζουν και καθορίζουν την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα μεταβάλλοντας τις ανάγκες και την ταυτότητα της νήσου κατά τη θερινή και τη χειμερινή περίοδο. ([Αιγιακό τοπίο, νησιωτικότητα](#)) Βαριές δυσλειτουργίες παρουσιάζονται επίσης στην δημόσια μονάδα υγείας του νησιού, αυτά παρουσιάζονται μέσα από καταγγελίες της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων ([ΠΟΕΔΗΝ](#)).

Η πολυπολιτισμική κληρονομιά της πόλης και συγκεκριμένα τα κτίρια με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, πάρκα συντηρούνται με αποτέλεσμα να μην χάνεται η αξία τους. Η υπάρχουσα πεζοδρόμηση και

³¹ Ο τρόπος με τον οποίο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαχειρίστηκε την προσφυγική κρίση - και μάλιστα χωρίς «εγχειρίδιο κρίσης», αφού οι καταστάσεις που κλήθηκε να διαχειριστεί ήταν πρωτοφανείς και χωρίς προηγούμενο - αποτελεί σήμερα υπόδειγμα crisis management. **Ο τουρισμός δεν κατέρρευσε υπό το βάρος του προσφυγικού.** Δεν έμεινε καν στάσιμος στα επίπεδα των προηγούμενων ετών. Αντιθέτως, το Νότιο Αιγαίο κινήθηκε ανοδικά και κατέλαβε την πρώτη θέση στον πίνακα των επιδόσεων, σε αφίξεις και τουριστικές εισπράξεις.

³² Το νησί της Κω γνώρισε ακμή στους Βυζαντινούς χρόνους. Ληλατήθηκε από τους Σαρακηνούς (11^ο αιώνα μ.Χ.), πέρασε στους Γενοβέζους, τους Ενετούς και το 1215 στους Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Ιωάννη. Στα νεότερα χρόνια κατακτήθηκε από τους Οθωμανούς (1522 μ.Χ.). Το 1912 περιήλθε στους Ιταλούς και στις 3 Οκτωβρίου 1943 καταλήφθηκε από τα γερμανικά στρατεύματα. Στις 9 Μαΐου 1945 πέρασε στα χέρια των Άγγλων και στις 7 Μαρτίου το 1948 πραγματοποιήθηκε η ενσωμάτωση του νησιού στην Ελλάδα.

³³ Απαγορευτικό απόπλου λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων, με αποτέλεσμα την δυσκολία εφοδιασμού με είδη πρώτων αναγκών, αναλώσιμα, καυσίμων.

«ποδηλατοδρόμηση» λειτουργεί προς όφελος της πόλης αφού σε συνδυασμό με τα υφιστάμενα κτίρια και μνημεία δημιουργεί μια υπέροχη διαδρομή μέσα από αρχαιολογικούς χώρους, κτίρια Βενετσιάνικης κατασκευής, μουσουλμανικά τεμένη και πηγές, πλατείες όπου διαδραματίζονται μουσικές και θεατρικές σκηνές, ειδικότερα τους καλοκαιρινούς μήνες, με αποτέλεσμα ο περαστικός να νιώθει την μοναδικότητα της πόλης. ([Αρχιτεκτονική, Κως](#))

Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική στην πόλη δεν άντεξε τη φθορά του χρόνου και αντικαταστάθηκε από τη μοντέρνα οικοδομή. Τη συναντάμε όμως στα χωριά Ασφενδιού, Πυλί, Κέφαλο και Αντιμάχεια, όπου τα χαμηλά και πλατυμέτωπα μονόσπιτα, με σχήμα παραλληλόγραμμο, απλή τοιχοδομία και επίπεδη στέγη, κάποια πέτρινα και άλλα όχι, είναι βαμμένα με άσπρο χρώμα και έχουν πόρτες και παράθυρα χρωματισμένα με φωτεινά χρώματα. Το εσωτερικό του σπιτιού είναι, όπως και στα υπόλοιπα Δωδεκάνησα, ιδιαίτερα φροντισμένο, ανταποκρινόμενο στις λειτουργικές ανάγκες της αγροτικής οικογένειας. Αξιοσημείωτος είναι ο μακρύς τοίχος, στον οποίο κρέμονταν πιάτα, κάδρα, ο καθρέφτης του σπιτιού και άλλα απαραίτητα αντικείμενα που κάλυπταν τις βασικές ανάγκες του σπιτιού. Σε πολλά μέρη του νησιού, είναι χαρακτηριστικοί και οι παραδοσιακοί ανεμόμυλοι, με πιο χαρακτηριστικό αυτόν της Αντιμάχειας.

Εικόνα: Παραδοσιακό σπίτι Αντιμάχειας

Εικόνα: Ανεμόμυλος Αντιμάχειας

Η Κως χαρακτηρίζεται για τις παραλίες με μεγάλη ακτογραμμή, αμμώδεις ακτές εκ των οποίων οι βόρειες είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε ανέμους. Η πλειοψηφία των ακτών έχει αξιοποιηθεί τουριστικά με εύκολη πρόσβαση. Άλλο ένα μοναδικό χαρακτηριστικό είναι τα Θερμά ή αλλιώς Εμπρός Θέρμες. Βρίσκονται στο νοτιοανατολικό τμήμα του νησιού περίπου 13 χιλιόμετρα από την πόλη της Κω. Πρόκειται για ιαματικές πηγές που θεωρούνται κατάλληλες για την ίαση δερματικών, αρθρικών και ρευματικών παθήσεων. Η θερμοκρασία των νερών κυμαίνεται από 30 μέχρι 50 βαθμούς κελσίου. Πρόκειται για ένα φυσικό σπα, στο μπροστινό μέρος της παραλίας έχει δημιουργηθεί μια μικρή λίμνη που διαχωρίζεται από την υπόλοιπη παραλία με βράχια που επιτρέπουν στο θαλασσίνο νερό να εισέρχεται και να δροσίζει τα καυτά νερά.

Εικόνα: Θερμά ή Εμπρός Θέρμες

Αξίζει να σημειωθεί ότι διάφοροι φορείς του νησιού αγωνίστηκαν για να συμπεριλάβουν τον «Πατέρα της Ιατρικής» - τον Ιπποκράτη της Κω- στον κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Το σπουδαίο μνημείο του 4 ου αιώνα π.Χ. όπως το Ασκληπιείο, με καλά διατηρημένα τα διαζώματα, τα άνδρα και τα απομεινάρια των αρχιτεκτονικών δομών του, θα έπρεπε εδώ και χρόνια να βρίσκεται υπό την αιγίδα της διεθνούς οργάνωσης πολιτιστικών και Αρχαιολογικών χώρων της UNESCO, ως μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι διάφορες προσπάθειες και οι αιτήσεις που έγιναν κατά καιρούς από τους αρμόδιους του νησιού, δυστυχώς δεν απέδωσαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα. ([UNESCO, Anatomy Chair](#))

4.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΩ

Το όνομα της Κω δεν έχει αλλάξει ονομασία από την αρχαιότητα έως και σήμερα. Μερικοί υποστηρίζουν ότι το όνομα Κως προήλθε από το όνομα μιας βασιλοπούλας κόρης του βασιλιά Τρίοπα του δεύτερου που λεγόταν Κόως. Άλλοι λένε πως η ονομασία οφείλεται στη καρική λέξη κοίον είτε επειδή το σχήμα του νησιού θυμίζει πρόβατο είτε γιατί στη Κω υπήρχαν άφθονα πρόβατα. Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι το νησί ονομάστηκε έτσι από τη λέξη Κως που σήμαινε ειρική.

Το νησί κατοικήθηκε από τους νεολιθικούς χρόνους όπως αποδεικνύεται από νεολιθικά ευρήματα στο σπήλαιο Ασπρόπετρα κοντά στην Κέφαλο. Πολλές μυθολογικές παραδόσεις των αρχαίων Ελλήνων αναφέρονται στον εποικισμό και σε

χαρακτηριστικά γεγονότα της Κω κατά την προϊστορική περίοδο.

Σύμφωνα με μια τέτοια παράδοση οι γίγαντες παιδιά του ουρανού και της γης όταν νικήθηκαν στη φοβερή μάχη που έδωσαν με τους θεούς του Ολύμπου τράπηκαν σε φυγή.

Ο θεός Ποσειδώνας που κυνηγούσε το γίγαντα Πολυβότη έκοψε με τη τρίαινά του ένα κομμάτι από τη Κω το πέταξε εναντίον του και τον σκότωσε. Σχετική με τη παραπάνω παράδοση είναι και η μυθολογική πληροφορία ότι στη Κω κατέφυγαν οι γίγαντες Κοίος, Φοίβος και Κύννος. Σύμφωνα με αυτούς τους μύθους πολλοί ήρωες και ημίθεοι είχαν επισκεφτεί το νησί. Φαίνεται πως οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν Πελασγοί και Λέλεγες.

Άλλη παράδοση αναφέρει ότι οι Μέροπες που ήταν άνθρωποι δημιουργικοί έχτισαν τη πρώτη πανάρχαια πόλη του νησιού και της έδωσαν το όνομα της κόρης του βασιλιά Μέροπα: Αστυπάλεια. Διάδοχος το Μέροπα του πρώτου ήταν ο Τρίοπας ο δεύτερος. Και διάδοχος αυτού ο Μέροπας ο δεύτερος που η κόρη του λεγόταν Κώως. Στα χρόνια της ακμής της μινωικής Κρήτης ο Μίνωας ο δεύτερος μολονότι έγινε κυρίαρχος σχεδόν ολόκληρης της Μεσογείου και έδιωξε τους Κάρες από τα περισσότερα νησιά προτίμησε να μην πειράξει τους κατοίκους της Κω και να διατηρήσει μαζί τους μακροχρόνια φιλία. Μετά τον Τρίοπα τον τρίτο βασιλιάς έγινε στο νησί ο γιος του Ευδαίμονος. Αργότερα γύρω στο 1300 ο γιος του Ηρακλή και της Αστυόχης και βασιλιάς της Ρόδου Τληπόλεμος επεξέτεινε τη δικαιοδοσία του και στη Κω.

Τα σημάδια του χρόνου και του περάσματος πολλών πολιτισμών και λαών από την Κω είναι ζωντανά μέχρι και σήμερα. Από τη μυθολογική εποχή του Ηρακλή και του Βασιλιά Χάρμυλου και την Ελληνιστική εποχή του Ασκληπιείου, του αρχαίου σταδίου, της αρχαίας αγοράς και του αρχαίου θεάτρου μέχρι τη σημερινή εποχή με τις σύγχρονες υποδομές και την οικιστική ανάπτυξη, ένα πλήθος μνημείων και καταλοίπων, μαρτυρούν τους διάφορους πολιτισμούς που διαμόρφωσαν την ιστορία και την τοπική παράδοση του νησιού. ([ΚΩΣ, Greek Tourism](#))

4.4 ΔΡΑΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ Η ΚΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ

Για να καταστεί δημιουργική η πόλη της Κω πρέπει να ακολουθηθεί ένα συγκεκριμένο μοτίβο δράσεων, παρεμβάσεων και στρατηγικού σχεδιασμού. Οι προτάσεις μου για την μετατροπή της Κω σε δημιουργική πόλη πρέπει να εξυπηρετούν στόχους όπως:

- Ένα από τα κύρια προβλήματα της Κω είναι η ηλεκτρική ενέργεια κατά την διάρκεια το χρόνου, ειδικά την καλοκαιρινή περίοδο όταν κατακλύζεται από τουρίστες. Χρησιμοποιώντας μια πιθανή επιχορήγηση από τους ανάλογους φορείς θα μπορούσε να υλοποιηθεί η ιδέα ενός ενεργειακού Πράσινου πάρκου. Το πρόγραμμα θα χρησιμοποιήσει ηλιακή και αιολική ενέργεια για να παράγει αρκετή ηλεκτρική ενέργεια για τους κατοίκους που ζουν στην Κω όλο το χρόνο και τους χιλιάδες τουρίστες που το επισκέπτονται κάθε καλοκαίρι για να απολαύσουν τις όμορφες παραλίες του νησιού.
- Ο τρόπος που μέχρι σήμερα αναπτύσσεται ο τουρισμός έχει δημιουργήσει πολλά προβλήματα στο περιβάλλον της Κω όπως την αλλοίωση του παραδοσιακού προφίλ, η αλλοίωση της τοπικής αρχιτεκτονικής ειδικότερα από τον μεγάλο αριθμό καθημερινής προέλευσης ατόμων, η καταπάτηση και οικοδόμηση περιοχών φυσικού κάλλους για δημιουργία άχαρων τεράστιων τουριστικών μονάδων. Με την στήριξη της τοπικής κοινωνίας και των τοπικών παραγόντων θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια σύμπραξη μικρών ξενοδοχείων με γνώμονα τον αγροτουρισμό. Βασικό χαρακτηριστικό η ενθάρρυνση των τουριστών να παίρνουν μέρος σε διάφορες αγροτικές εργασίες (θερμοκήπια, Ιππασία, ψάρεμα, βοήθεια με τα ζώα της φάρμας). Με αυτόν τον τρόπο οι αγρότες θα οδηγούνταν στην εκπόνηση νέων μεθόδων ανεύρεσης χρημάτων για την συντήρηση των εργασιών τους όπως και στην προσέλκυση χειμερινών τουριστών. Η φυσική ομορφιά της Κω με αυτόν τον τρόπο θα διατηρηθεί περισσότερο, μαζί με τα ήδη λίγα παρθένα τοπία της.
- Η Κως όντας νησί, περιβάλλεται από το υδάτινο στοιχείο. Η δημιουργία ενός θαλάσσιου καταδυτικού πάρκου θα ήταν μια εξαιρετική ιδέα. Η υλοποίηση της ιδέας των καταδυτικών πάρκων θα προσελκύσει τον καταδυτικό τουρισμό το οποίο θα βοηθήσει το νησί της Κω να αναπτυχθεί σε υποδομές και στην οικονομία της, να μεγαλώσει την τουριστική της περίοδο και να προστατεύσει τον θαλάσσιο πλούτο της, βοηθώντας, ταυτόχρονα, την ανάπλάσή του.
- Να εκμεταλλευτεί την κτιριακή υποδομή της πόλης και ειδικότερα τα Ιταλικά κτίρια και να τα προβάλλει με σκοπό την προσέλκυση τουριστών.
- Επιπλέον η πόλη θα μπορούσε να φιλοξενήσει εκθέσεις τέχνης αλλά και διεθνής έκθεσης που αφορούν τον τουρισμό, την εστίαση. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την εξωστρέφεια της πόλης σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό.
- Θα μπορούσε να γίνει ένα παγκόσμιο κέντρο Ιατρικής Σχολής όπου θα «θεραπεύεται» η ανάπτυξη της φιλοσοφία του Ιπποκράτη περί «ολιστικής Ιατρικής» μέσω του πολιτισμού της.
Οργάνωση πλήθους παραστάσεων σε θέατρα (όπου δεν πάμε για να διασκεδάσουμε αλλά να αναμετρηθούμε, μέσω των έργων των τραγωδών μας για παράδειγμα, με τα αμείλικτα υπαρκτικά ερωτήματα),εικαστικών

εκθέσεων, εκδηλώσεων διαφόρων μορφών τέχνης αλλά και λογοτεχνικών έργων, θα μπορούσαν συμπληρωματικά της [ιατρικής θεραπείας](#) στο πλαίσιο της «ολιστικής Ιπποκράτειου» λογικής να προσελκύσει την παγκόσμια προσοχή και φυσικά προσέλευση στο νησί, με αβίαστο αποτέλεσμα και την οικονομική ανάπτυξη ή άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της.

- Η Κως ως «Νησί του Ιπποκράτη» έχει την δυνατότητα να οργανώσει μια παγκόσμια σύναξη Ιατρικής, όπου θα μπορούσαν να παραβρεθούν άτομα της Ιατρικής κοινότητας από όλο τον κόσμο. Με κύριο σκοπό την προβολή διαφόρων Ιατρικών καινοτομιών και ομιλίες κορυφαίων Ιατρών. Περιλαμβάνονται διαλέξεις, διασκέψεις, ημερίδες, σεμινάρια, συναντήσεις, συσκέψεις, φόρουμ.. Αποκορύφωμα της συνέλευσης αυτής η αναπαράσταση του Όρκου του Ιπποκράτη ³⁴ η οποία μέχρι και σήμερα γίνεται στο Ασκληπιείο.
- Το νησί είναι ευνοημένο από τους ζεστούς γεωλογικούς σχηματισμούς σε διάφορα σημεία του. Με την μεγαλύτερη ποσότητα Ιαματικών νερών στις Εμπρός Θέρμες. Ο Δήμος της Κω σε συνδυασμό από ίδιους πόρους και από χρηματοδότηση Ευρωπαϊκών ή Εθνικών προγραμμάτων, ανελάμβανε το κόστος ειδικών εγκαταστάσεων λειτουργίας και εκμετάλλευσης της θερμομεταλλικής πηγής. Αυτής της πηγής τα νερά αποδεδειγμένα θεραπεύουν ασθένειες μυϊκού και αναπνευστικού συστήματος, ηπατικές και δερματικές ασθένειες καθώς και ασθένειες αγγείων και οφθαλμών. Εγκαταστάσεις τις οποίες Με αυτόν τον τρόπο η Ιπποκρατική Κως θα γίνει πρότυπο Κέντρο Ιαματικών Λουτρών στα Δωδεκάνησα και με την ανάλογη προώθηση-διαφήμιση θα μπορούσε να προσελκύσει τους λεγόμενους Ιαματικούς Τουρίστες .
- Δίκαια στις μέρες μας αποκαλούν οι πάντες τον Ιπποκράτη Πατέρα της Ιατρικής, Μέγιστο Φιλόσοφο και Ανθρωπιστή. Αγνωούν όμως ότι υπήρξε και θαυμάσιος Μάγειρας. Γιατί στην περίφημη πραγματεία του «Περί Αρχαίας Ιατρικής» μας τονίζει ανάμεσα στ' άλλα και τα εξής:
«Οι παλαιότεροι άνθρωποι γυρέψανε να βρουνε μια τροφή που θα ήταν σε αρμονία με τη σωματική τους διάπλαση. Έτσι ανακαλύψανε το σημερινό διαιτολόγιο. Η δημιουργία ενός φεστιβάλ Κωακής γαστρονομίας με τη δοκιμασμένη πρακτική εμπειρία καταξιωμένων μαγείρων θα ήταν ένα σπουδαίο επιχείρημα καθώς μέσω αυτού θα προβαλλόταν η λεγόμενη [Ιπποκρατική Διατροφή](#) και η γαστρονομική εμπειρία των Κώνων.

³⁴ Ένας νεαρός στεφανηφόρος συνοδεύεται από δύο κοπέλες που παριστάνουν τις Θεές Υγεία και Πανάκεια, ενώ προηγείται πομπή με τρεις αυλοφόρους που παίζουν ένα ρυθμικό μουσικό κομμάτι καθώς κατεβαίνουν αργά και μεγαλόπρεπα τις φαρδιές σκάλες του δεύτερου ανδρήρου του Ασκληπιείου. Δώδεκα κόρες ντυμένες με λευκή εσθήτα και με κάνιστρα στα χέρια ραίνουν με ροδοπέταλα το Βωμό του Κυπαρισσιού Απόλλωνα, μπροστά στον οποίο ο στεφανηφόρος απαγγέλλει τον Όρκο.

5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία είχε ως θέμα την πολιτισμική και «Δημιουργική»\ οικονομία. Είδαμε λοιπόν ότι η δημιουργική οικονομία είναι μια ισχυρή κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης και της ζωτικότητας μιας κοινότητας. Μαζί, καλλιτέχνες, πολιτιστικοί μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και δημιουργικές επιχειρήσεις παράγουν και διανέμουν πολιτιστικά αγαθά και υπηρεσίες που δημιουργούν θέσεις εργασίας, έσοδα, και ποιότητα ζωής. Ένας ακμάζοντας πολιτιστικός τομέας οδηγεί σε ακμάζουσες κοινότητες.

Η έννοια της δημιουργικότητας κάνει την εμφάνισή της και τονίζει τη σημασία και την ανάγκη για το 'καινούργιο', είτε αυτό δημιουργείται εξ' αρχής είτε βασίζεται στη διαχείριση του 'παλιού'. Η δημιουργικότητα δεν αφορά πλέον, μόνο καλλιτέχνες, αλλά σχετίζεται με την τεχνολογία, την οικονομία, την πολιτική και την κοινωνία. Στις περιπτώσεις που συνδυάζεται, ειδικότερα, με το σχεδιασμό, προωθεί το εργαλείο της Δημιουργικής Πόλης. Οι πολιτιστικές-δημιουργικές οικονομίες αποτελούν στην Ευρώπη, αλλά και σε άλλες περιοχές του κόσμου, τον πλέον ανερχόμενο οικονομικό τομέα.

Καταλήξαμε λοιπόν ότι στην χώρα μας το ζητούμενο είναι πώς η πολιτιστική κληρονομιά θα συνδεθεί με τον τουρισμό και τις τοπικές οικονομίες στο στρατηγικό πρόγραμμα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Την πραγματοποίηση αυτού του δύσκολου και πολύπλοκου έργου θα μπορούσε να την φέρει σε πέρας ένας ανεξάρτητος οργανισμός, που αποστολή του θα είναι να θέσει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των Ελλήνων πολιτών τον πολιτισμό και να ορίσει τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία διακριτού τομέα δημιουργικής πολιτιστικής οικονομίας.

Ως περιοχή για παράδειγμα μελέτης επιλέχθηκε το νησί της Κω καθώς πέραν του ότι είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς για διακοπές το καλοκαίρι, η Κως διαθέτει πολλά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μια αναπτυσσόμενης δημιουργικής πόλης. Η σημαντική γεωγραφική της θέση, η πλούσια φυσική και ιστορική της κληρονομιά, η πληθώρα των πολιτιστικών και αρχαιολογικών της χώρων αποτελούν σημαντικά στοιχεία που δίνουν τις δυνατότητες στο νησί να αναδείξει τον πολιτιστικό κλάδο σε τουριστικό προϊόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bob McKercher, Cultural Tourism: The partnership between Tourism and Cultural Heritage Management
- Πασχαλίδης & Χαμπούρη (2002) Εισαγωγή στον πολιτισμό οι Διαστάσεις των πολιτιστικών Δεδομένων, Πάτρα
- Florida R. and Tinagli I. (2004). Europe in the Creative Age
- Florida R.(2012), Cities and Creative Class, New York-Londin , Routhledge
- Bianchini F. and Parkinson M. (1993), (eds.),Cultural policy and urban regeneration: the West European experience. Machester: Manchester University Press.
- Kong L., <<Culture,economy,policy:trends and developments>>,Geoforum,31,2000, page 387
- Moore, I. 2014. "Cultural and Creative Industries Concept – A Historical Perspective." *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 110
- Th. Adorno,M. Horkheimer: ΗΔιαλεκτικήτουΔιαφωτισμού (Νήσος,1996),(ηΠολιτισμικήΒιομηχανία. ΟΔιαφωτισμόςωςμαζικήαπάτη).
- Florida R. (2012), The Rise of Creative Class, Revisited, New York, Basic books.
- Hesmondhalgh David (2013), The Cultural Industries, 3rd edition.
- UNCTAD(2008), CreativeEconomyReport 2008,UNCTAD
- Αυδίκος, Β. (2014) Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στην Ελλάδα, Εκδόσεις Επίκεντρο
- Καλογερέσης Θ. και Αυδίκος Β. (2015), «Δημιουργικότητα, κρίση και χωρική ανάπτυξη»
- Σουλιώτης Νίκος (2009) : Πρακτικές πολιτικές και λόγος για τον αστικό χώρο, Αλεξάνδρεια
- Stevenson(2003), Cities and Urban Cultures
- Charles Landry (2008),The Creative City, Λονδίνο, Earthscan
- Graeme Evans (2005) Measure for measure:Evaluating the evidence of culture's contribution to regeneration
- Montgomery J. (2003) "Cultural Quarters as Mechanisms for Urban Regeneration. Part 1:Conceptualising Cultural Quarters", Planning ,Practice & Research, 18:4,293-306
- Pratt A. C. καιHutton T. A.(2013) "Reconceptualising the relationship between Creative Economy and the city: Learning from the financial crisis." Τομ 33,86-95

Δικτυακοί τόποι

- ❖ [Θεόδωρος Ζιάκας: Περί Ευρώπης, πολιτισμού και Χριστιανοσύνης](#)
- ❖ [UNESCO, 2013. Creative Economy Report 2013, United Nations/United Nations Development Programme/United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, New York.](#)
- ❖ [Florida, R. and Tinagli, I. \(2004\). Europe in the Creative Age](#)
- ❖ [Prat, A.C. \(1997\). "The cultural industries production system: a case study of employment changing in Britain,1948-91"](#)
- ❖ <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>
- ❖ [Why Creativity is the New Economy – Richard Florida](#)

- ❖ [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοιχεία σε https://europa.eu/pol/cult/index_eltm](https://europa.eu/pol/cult/index_eltm)
- ❖ [Building the creative economy: An interview with Richard Florida](#)
- ❖ [FAVELA PAINTING Community Art For Social Change](#)
- ❖ [City Of Cuzco](#)
- ❖ [Art for Whose Sake? Modern Art Museums and their Role in Transforming Societies: The Case of the Guggenheim Bilbao](#)
- ❖ [UNRIC, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών](#)
- ❖ [UNESCO in brief – Mission and Mandate](#)
- ❖ [UNESCO, Creative Cities Network](#)
- ❖ [Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εσωτερικών , Δίκτυο Δημιουργικών Πόλεων UNESCO: Πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων προς ένταξη.](#)
- ❖ [Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων.](#)
- ❖ [Η Αρχιτεκτονική της Κω.](#)
- ❖ [UNESCO, ANATOMY CHAIR, Hippocrates](#)
- ❖ [Ιστορία της Κω, Ελληνικός Τουρισμός.](#)
- ❖ [Όταν το θέατρο συναντά την ψυχοθεραπεία, Ποθητού Μαρία.](#)
- ❖ [Η ΑΡΧΑΙΑ ΚΩΑΚΗ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΤΗΣ ΛΕΓΟΜΕΝΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ](#)